

Дакрануцца душой да спадчыны

Алена Навуменка падчас адкрыцця выставы
"Дакрануцца душой да спадчыны", прысвечанай
20-годдзю Канвенцыі аб ахове нематэрыяльнай
культурнай спадчыны.
Працяг тэмы — на стар. 2

Напачатку прыгадалі, што ў будоўлі Палаца Незалежнасці ўдзельнічалі байцы студэнцкіх атрадаў БРСМ, у працэсе быў уключаны і сам Прэзідэнт. Па яго патрабаванні ў палаты ўсё зроблена беларускімі ўмельцамі з мясцовых матэрыялаў, адкрыты зямовы сад.

— Я люблю прыроду. Трэба беражліва ставіцца да гэтай тэрыторыі, Асоль і парк, каля якіх знаходзіцца. Я вельмі строга патрабую, каб гэта было, — заўважаў Кіраўнік дзяржавы.

Па даручэнні Аляксандра Лукашэнкі ўжо некалькі гадоў у палаты праводзяцца экскурсіі для арганізаваных груп. Адказваючы на пытанне, як далей плануецца развіццё тэрыторыі так званай квартала беларускай дзяржавы ў раёне плошчы Дзяржаўнага сіяга, парку Перамогі і Музея Вялікай Айчыннай вайны, Прэзідэнт паведаміў:

— Нічога мы тут будаваць такога фундаментальнага не будзем. Трэба, каб людзі ў Мінску маглі свабодна дыхаць і адпачываць. Мінск не павінен быць перанаселеным.

Аляксандр Лукашэнка расказаў, што Міністарствам будаўніцтва і архітэктуры ўжо некалькі гадоў разрабляюцца праекты добраўпарадкавання — стварэння ўтульнасці на тэрыторыі. Алізін з магчымых варыянтаў — размяшчэнне макетаў вядомых архітэктурных аб'ектаў краіны, напрыклад замкаў і музейных комплексаў.

На мапяршымстве прагучала пытанне, ці задаволены

Мы прапагандуем сваё найлепшае

“Мы агітуем людзей на тое, каб гэтак найлепшае стварыць, вырабіць. У нас ёсць і павіна быць свая ідэалогія. Ідэалагічны напрамак, ідэалагічная праца”, — падкрэсліў Аляксандр Лукашэнка падчас сустрэчы з моладзевым актывам. На што яшчэ звярнуў увагу Кіраўнік дзяржавы? Пра партыі і архітэктару, агульную ды інфармацыйную культуру — у цытатах беларускага Лідара.

Прэзідэнт Беларусі Аляксандр Лукашэнка сустрэўся з моладдзю 24 кастрычніка. Мерапрыемства праходзіла перад 105-годдзем УЛКСМ і ў дзень 10-годдзя моманту адрэсцыі Палаца Незалежнасці. Сярод запрошаных былі актывісты

Беларускай рэспубліканскай піянерскай арганізацыі і Беларускага рэспубліканскага саюза моладзі, фіналісты конкурсу “Мясце Беларусі — 2023”, вестэрны казасмоўскага руху. Размова доўжылася амаль дзве з паловай гадзіны.

Жывыя скарбы народа

У Нацыянальнай бібліятэцы Беларусі 23 кастрычніка адкрылася выстава “Дакрануцца душой да спадчыны”, прымеркаваная да 20-годдзя Канвенцыі ЮНЕСКА аб ахове нематэрыяльнай культурнай спадчыны.

Фотаэкспазіцыя, падрыхтаваная Міністэрствам культуры Рэспублікі Беларусь і Рэспубліканскім цэнтрам нацыянальных культур, аформлена ў выглядзе 25 стэндаў з малюнічымі ілюстрацыямі і цікавымі фактамі аб духоўных здытках нашай краіны. Да канца года праект будзе падарожнічаць па ўстановах культуры ўсіх абласцей Беларусі і горада Мінска.

Як сказаў на ўрачыстым адкрыцці міністр замежных спраў і старшыня Нацыянальнай камісіі па справах ЮНЕСКА Сяргей Алейнік, шматлікія войны, якія праходзілі на тэрыторыі сучаснай Беларусі, прычынілі значныя страты матэрыяльным каштоўнасцям краіны. Аднак беларусы змаглі захаваць нематэрыяльную спадчыну, якая застаецца трывалым падмуркам для самалітэрацыйнага, разумення свайго месца ў свеце і з'яўляецца найважнейшай крыніцай творчых сіл народа. Дзякуючы тым, хто сёння называюць носбітамі, заахваленымі і прадаўжальнікамі традыцый, культура Беларусі змагла зберачы непаўторны нацыянальны каларыт. Фальклор, мова, выканальніцкія мастацтвы, звычкі, абрады, святы, рамесніцтва — прадмет гордасці беларусаў.

Намеснік міністра культуры Валерый Грамада, у сваю чаргу, запэўніў, што наша краіна працягне захоўваць духоўную спадчыну. Усімі ў Дзяржаўны спіс гісторыка-культурных каштоўнасцей сёння ўключаны 178 нематэрыяльных элементаў.

Падчас адкрыцця выставы студэнты Беларускай дзяржаўнай акадэміі музыкі Ганна Мацвейка і Фёдар Крукоўскі прадставілі цырымонія кампазіцыі. З гучаннем дуэты гэтыя ўрачыстыя пазнамілі кіраўнік аддзялення духавых інструментаў мінскай лязічнай музычнай школы мастацтваў № 3 імя Фрэдэрыка Шапана Кашырына Развіліца і вядучы навуковы супрацоўнік навукова-даследчага адрдзела Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта культуры і мастацтваў Аляксандр Сурба. Народны майстар Рэспублікі Беларусь Ала Аўсянкіна і член Саюза майстроў народнай творчасці Волга Налі-

Прэзідэнт будынкам на праспекце Пераможаў.

— Я зрабіў бы ўсё па-іншаму, — адказаў Лідар і ўдакладніў, што выкарыстаў бы больш архітэктурных элементаў з мінулага, нават, магчыма, са старажытнай гісторыі Беларусі, аднак адмысловы пераканалі: гэта павінен быць “хай-тэк”.

Аляксандр Лукашэнка ў цэлым адзначыў, што ў Мінску няма так шматлікіх будаўніцтваў:

— У асобных месцах, не перагружаючы нічога, па маім падаручэнні іх пабудавалі. На цэнтральных праспектах стаіць гэтая сучасная будынак суседнічаюць з архітэктурой, якую прынята называць сталінскім ампірам. Гэтыя аб'екты падтрымліваюцца ў добрым стане, іх знешні выгляд робіць уражанне нават насіць таго, як мінае шмат гадоў.

Гаворачы аб тым, які чарговы знавак аб'ект плануецца ўвесці ў Беларусь, Прэзідэнт назваў маштабны выставачны комплекс каля Мінскай калычковага аўтадора. Па форме ён будзе нагадваць бусця, які лічыць. Такія ўстанова патрэбныя, каб людзі прыходзілі, глядзелі і ганарыліся дасягненнімі краіны.

Падчас сустрэчы размова зайшла і пра будаўніцтва Рэспубліканскага цэнтра патрыятычнага выхавання моладзі ў Кобрынскім ўмцаванні Брэсцкай крэпасці. Кіраўнік дзяржавы канстатаваў:

— На сёння моладдзю сабрана больш за 160 тысяч, калі мільяна сабрана грамадскасцю. Усяго каля васьмі

мільянаў. Мы ў пастаяннай камунікацыі з Міністэрствам абароны, яно прапанавала гэтую ідэю, з Брэсцкім аблвыканкамам — ужо на фінальным этапе ўзагненне практна-каштаровай дакументацыі. На працягу лістапада мы разлічваем пачаць работы.

Першую чаргу будаўніцтва плануецца завяршыць да юбілея Вялікай Перамогі ў 2025 годзе.

Таксама ў гутарцы закранулі тэму высокіх тэхналогій і іштучнага інтэлекту. Прэзідэнт перасягор аб мностве файлаў і неабходнасці навучэння моладзі правільна арыентавацца ў інфармацыйным полі.

У адказ на пытанне аб рабоце СМІ і журналістаў Лідар заўважаў:

— Так, мы займаемся прапагандай і агітацыяй. Гэта зразумела. Мы прапагандуем сваё найлепшае. Мы агітуем людзей на тое, каб гэтак найлепшае стварыць, вырабіць. У нас ёсць і павіна быць свая ідэалогія. Ідэалагічны напрамак, ідэалагічная праца.

На сустрэчы з Аляксандрам Лукашэнкам прадставілі моладзевы актыв прыйшлі з сімвалічнымі падарункамі. Алізін з іх — памятка “Літвавая зорка”, прысвечаная 10-годдзю Палаца Незалежнасці. Як рэстумулькі прадставілі БРСМ, дзякуючы гэтай падмуку пабудова будзе алібава і ўключана ў пераказ культурна-адукацыйнага асяроддзя гісторыка-культурнага спадчыны.

У другі дзень мерапрыемства працягнуўся ў Нацыянальным гісторыка-культурным музеі-запаведніку “Нясвіж”. У палацавым ансамблі разгоруцца чатыры секцыі. Будучы разгледжаны пытанні культуры-адукацыйнай дэзінсцы, традыцый і нававы ў рабоце музеяў, іх роля ў захаванні і развіцці культурнага асяроддзя гісторыка-культурнага спадчыны.

Драбязней — на president.gov.by

Волга Якабсон, Валерый Грамада і Сяргей Алейнік

вайка правялі заняткі па садомалепіцтві і вышыванні. Таксама ў рамках цырымоніі былі ўручаны сертыфікаты аб уключэнні ў спіс ЮНЕСКА.

Дзякуючы экспазіцыі можна даведацца больш пра пяць элементаў беларускай культуры, якія знаходзяцца ў Рэспубліканскім спісе нематэрыяльнай спадчыны чалавецтва. Гэта абрады “Калынданы чалавек” і “Юраўскі карагоп”, Будслаўскі фэст (ўрачысты ў гонар абраза Маці Божай Будслаўскай), бортніцтва Беларусі і Польшчы, беларускае саломалепіцтва.

Развіццё культуры арыентавана на захаванне і пры-

мняенняў. Мы ў пастаяннай камунікацыі з Міністэрствам абароны, яно прапанавала гэтую ідэю, з Брэсцкім аблвыканкамам — ужо на фінальным этапе ўзагненне практна-каштаровай дакументацыі. На працягу лістапада мы разлічваем пачаць работы.

Першую чаргу будаўніцтва плануецца завяршыць да юбілея Вялікай Перамогі ў 2025 годзе.

Таксама ў гутарцы закранулі тэму высокіх тэхналогій і іштучнага інтэлекту. Прэзідэнт перасягор аб мностве файлаў і неабходнасці навучэння моладзі правільна арыентавацца ў інфармацыйным полі.

У адказ на пытанне аб рабоце СМІ і журналістаў Лідар заўважаў:

— Так, мы займаемся прапагандай і агітацыяй. Гэта зразумела. Мы прапагандуем сваё найлепшае. Мы агітуем людзей на тое, каб гэтак найлепшае стварыць, вырабіць. У нас ёсць і павіна быць свая ідэалогія. Ідэалагічны напрамак, ідэалагічная праца.

На сустрэчы з Аляксандрам Лукашэнкам прадставілі моладзевы актыв прыйшлі з сімвалічнымі падарункамі. Алізін з іх — памятка “Літвавая зорка”, прысвечаная 10-годдзю Палаца Незалежнасці. Як рэстумулькі прадставілі БРСМ, дзякуючы гэтай падмуку пабудова будзе алібава і ўключана ў пераказ культурна-адукацыйнага асяроддзя гісторыка-культурнага спадчыны.

У другі дзень мерапрыемства працягнуўся ў Нацыянальным гісторыка-культурным музеі-запаведніку “Нясвіж”. У палацавым ансамблі разгоруцца чатыры секцыі. Будучы разгледжаны пытанні культуры-адукацыйнай дэзінсцы, традыцый і нававы ў рабоце музеяў, іх роля ў захаванні і развіцці культурнага асяроддзя гісторыка-культурнага спадчыны.

Драбязней — на president.gov.by

Музейныя ініцыятывы

Міжнародная навукова-практычная канферэнцыя “Музейныя ініцыятывы на прастору СНД” адрыецца 9 лістапада ў Мінску.

У мерапрыемстве плануецца ўдзел 25 прадстаўнікоў музейнай сферы з Азербайджана, Казахстана, Кыргызстана, Расіі і каля 30 — з вядучых прафільных устаноў Беларусі. Адмысловы абыраўшы, каб абмяняцца вопытам, абмеркаваць пытанні развіцця і ўкаранення новых тэхналогій дзеля наступнага развіцця музейнай прасторы СНД. Таксама сярод мэт форуму — распуссюджванне вынікаў інавацыйных распрацовак па музейназнаўстве, рэстаўрацыі і сумежных дыспцыплінах.

Навукова-практычная канферэнцыя праходзіць упершыню, але яе мяркуюць праводзіць рэгулярна — раз на тры гады. Старт “Музейным ініцыятывам” дадуць у Мінску: 9 кастрычніка ў штаб-кватэры Выканаўчага камітэта СНД зладзіць пленарнае пасяджэнне. Там жа будзе працаваць секцыя “Робота музеяў па захаванні і папулярызцыі гісторыка-культурнага спадчыны”.

У другі дзень мерапрыемства працягнуць у Нацыянальным гісторыка-культурным музеі-запаведніку “Нясвіж”. У палацавым ансамблі разгоруцца чатыры секцыі. Будучы разгледжаны пытанні культуры-адукацыйнай дэзінсцы, традыцый і нававы ў рабоце музеяў, іх роля ў захаванні і развіцці культурнага асяроддзя гісторыка-культурнага спадчыны.

У сёння музей-запаведнік “Нясвіж” актыўна распрацоўвае новыя праекты, удасканаліць экспазіцыю, эфектыўна роля ў захаванні і развіцці культурнага асяроддзя гісторыка-культурнага спадчыны.

Культурная дыпламатыя ў лічбах

55 прадстаўнікоў музейнай сферы паўдзельнічаюць у Міжнароднай навукова-практычнай канферэнцыі “Музейныя ініцыятывы на прастору СНД”

25 з іх — адмысловы з Азербайджана, Казахстана, Кыргызстана, Расіі

30 спецыялістаў — з вядучых музеяў Беларусі

Хіты на ўсе часы

Міжнародны музычны фестываль “Залаты шлыгер” праходзіць гэтымі днямі ў Магілёве. Свята стала сапраўднай культурнай візіткай горада і краіны. Сёлета арганізатары імкнуліся прадставіць разнаітну творчую палітру з мелодыямі розных жанраў і напрамкаў. Вядома, акцэнт зроблены на рэтра.

Гасцей і ўдзельнікаў форуму павінаваў Прэзідэнт Беларусі Аляксандр Лукашэнка. Кіраўнік дзяржавы адзначыў, што за гады існавання “Залаты шлыгер” стаў яркай падзейй культурнага жыцця Магілёўшчыны і ўсёй Беларусі. Сёння фестываль працягвае слаўныя традыцыі, папуляры-

артысты Расійскай Федэрацыі Ірына Панароўская і Сяргей Белікаў, Міхаіл Мурамаў, Таццяна Аўсянкіна, ВІА “Ліся, песня” і “Сіняя пушка”.

Да першага фестывальнага канцорта “Джаз і не толькі” далучылася харызматычная спявачка Марыям Меравава, вядомая па тэлевізійных праектах “Голае” і “Тры акорды”. Разам з ёй выступілі джазавыя трыбач-віртуозы Ягор Балабанав і салісты беларускага калектыву Premier Orchestra.

Дапоўніла святочную панараму праграма “Жыццё цудоўнае” заслужанага калектыву Рэспублікі Беларусь аркестра народных інструментаў імя народнага артыста Беларускай Л. Л. Іванова. У канцорце паўдзельнічаў салісты з нашай дзяржавы, Расіі і Італіі. Дарэчы, замежныя госці паднялі праблемы міжнароднага вышывання азначылі, што ў нашай краіне можна павучыцца, як беражліва трэба ставіцца да культуры.

Упершыню ў афішы “Шлыгера” — вестар бардскай песні, на якой прагучаць творы з залатога фонду беларускай і расійскай аўтарскай музыкі. Аматарам завяданых рытмаў прапанавалі “Дыскатэк СССР”. Завершыў жа форум канцэрт “Эх, разгуляў!” ад зорак шансона выступленнем Нацыянальнага акалемічнага народнага аркестра імя І. Жановіча з праграмай “Гэты свет прыдумана не намі”. Яна прысвечана кампазітару Аляксандру Заціпну.

Інга Шмафеева, Генадій Ходар, Таццяна Жук, Вадзім Зайцаў і Таццяна Хмель

Настольная кніга па ахове спадчыны

Дзе шукаць адказы на ўсе пытанні аб гісторыка-культурных каштоўнасцях?

У прэс-клубе “Культуры і Мастацтва” 12 кастрычніка адбылася прэзентацыя зборніка інфармацыйна-метадычных матэрыялаў падрыхтаванага Міністэрствам культуры. Гэты зборнік стаў першым у Рэспубліцы Беларусь выданнем, якое аб'яднала інструкцыі, тлумачэнні і метадычныя рэкамендацыі па рабоце з аб'ектамі і элементамі нацыянальнай спадчыны з улікам новаўвядзенняў заканадаўства 2023 года.

У анлайн-рэжыме да прэс-канферэнцыі далучылася больш за 120 устаноў і арганізацый, у тым ліку прадстаўніцтва абласных, гарадскіх і раённых выканаўчых камітэтаў, якія ажыццяўляюць дзяржаўна-ўладальніцкія функцыі ў галіне архітэктуры і горадабудаўніцтва, капітальнага будаўніцтва, жыллёва-камунальнай гаспадаркі і ў галіне рэкламы, спецыялісты, адказныя за ахову гісторыка-культурнай спадчыны і прадстаўнікі рэгіянальных устаноў культуры.

ПЭЙС СПЕКТР ТЭМ

Зборнік інфармацыйна-метадычных матэрыялаў па ахове гісторыка-культурнай спадчыны Рэспублікі Беларусь складзена з 22 раздзелаў, якія аб'ядналі падлажжы заканадаўства аб ахове гісторыка-культурнай спадчыны і сумежных відаў заканадаўства. Выданне адрэагавана спецыялістам па ахове гісторыка-культурнай спадчыны, мясцовым выканаўчым і распарадковым органам, уласнікам гісторыка-культурных каштоўнасцей, а таксама інвестарам.

Між іншага, раздзелы зборніка прысвечаны пытаннім выканання рамонтна-рэстаўрацыйных работ на гісторыка-культурных каштоўнасцях, ажыццяўлення адміністрацыйных працэдур на аб'ектах гісторыка-культурнай і археалагічнай спадчыны, фінансавання работ на гісторыка-культурных каштоўнасцях, складання і ўзгаднення ўліковых дакументаў па гісторыка-культурных каштоўнасцях, кантрольнай (нагляднай) дзейнасці ў сферы аховы гісторыка-культурнай спадчыны, рэалізацыі дзяржаўных праграм у сферы культуры, аховы нематэрыяльнай гісторыка-культурнай спадчыны, узгаднення з ЮНЕСКА, а таксама нарматыўным актам, якія змяшчаюць рэгулявальныя праванормы дачынальна з ахове гісторыка-культурнай спадчыны.

НОВАЎВЯДЗЕННІ АБ КОДЭКСЕ КУЛЬТУРЫ

Начальнік упраўлення па ахове гісторыка-культурнай спадчыны Міністэрства культуры Таццяна Жук, прэ-

зентуючы зборнік, ад імя Міністэрства культуры выказала ўдзячнасць Гомельскаму аблвыканкаму за фінансавую падтрымку ў выданні, а таксама адзначыла новаўвядзенні, якія з'явіліся з уступленнем у дзеянне Кодекса аб культуры з 1 студзеня 2023 года. Так, цяпер не падлягаюць узгадненню з Міністэрствам культуры эскізы ўсіх сродкаў вонкавай рэкламы, якія размяшчаюцца ў зонах аховы нерухомых матэрыяльных гісторыка-культурных каштоўнасцей, а таксама эскізы сродкаў вонкавай рэкламы, якія размяшчаюцца на капітальных пабудовах і іншых аб'ектах, якія знаходзяцца на тэрыторыі гісторыка-культурных каштоўнасцей і не адносяцца да гістарычнай забудовы.

З 2023 года Міністэрства культуры ў межах паўнамоцтваў у адпаведнасці з артыкулам 110 Кодекса аб культуры і заканадаўствам аб адміністрацыйных працэдурках разглядае эскізы сродкаў вонкавай рэкламы, якія плануюцца да размяшчэння на гісторыка-культурных каштоўнасцях катэгорыі “0”, “1”, “2”, без катэгорыі і на іх тэрыторыі.

Таксама ўдзельнікі прэс-канферэнцыі нагадалі, што з 2021 года артыкулам 9 Закона Рэспублікі Беларусь “Аб рэкламе” мясцовым выканаўчым і распарадковым органам прадстаўленай паўнамоцтваў па ўзгадненні навукова-праектнай дакументацыі па аб'ектах рэгіянальнага значэння (катэгорыя “3”), Міністэрства культуры ўзгадняе навукова-праектную дакументацыю па катэгорыі “0”, “1”, “2”. Документы і метадычныя тлумачэнні, якія дачыняцца новых паўнамоцтваў выканання, палікам увайшлі ў зборнік.

Таксама паводле новага Кодекса аб культуры замацавана паняцце праграмы рамонтна-памяшчальна-архітэктурнай. Праграмы да праграмы рамонтна-памяшчальна-архітэктурнай № 108 ад 29 снежня 2022 года “Аб устаўленні праграмы работ па бягучым рамонтне”.

У зборніку увайшлі метадычныя тлумачэнні і пракровыя інструкцыі аб правядзенні работ па бягучым рамонтне і іншых работах на гісторыка-культурных каштоўнасцях.

Іх выкананне спрошчае і не патрабуе ўзгаднення з Міністэрствам культуры, але абавязковай з'яўляецца падрыхтоўка праграмы работ асобай, якая мае пасведчэнне Міністэрства культуры па кіраванні працэдурай навукова-праектнай дакументацыі на выкананне рамонтна-рэстаўрацыйных работ на матэрыяльных гісторыка-культурных каштоўнасцях.

Склад і парадак распрацоўкі праектаў зон аховы рэгламентаваны Інструкцыяй аб парадку распрацоўкі праектаў зон аховы нерухомых матэрыяльных гісторыка-культурных каштоўнасцей, зацверджанай паставанам Міністэрства культуры № 52 ад 6 ліпеня 2022 года. Гэтай інструкцыяй рэкамендувана карыстацца спецыялістам на месцах, якія

захаваў агульную кампанію і асабісты характар сродкаў вонкавай рэкламы для ўсяго будынка, у выглядзе асобных літар без паўкапіі вышэйшай не больш за 500 мм. Усталяванне літар рэкламнай канструкцыі можа ажыццяўляцца на металічным каркасе або профільнай трубе, афарбананай у колер фасада, якая, у сваю чаргу, мацуецца да фасада. Докарэціўна-мастацкія элементы (лапаты, таварныя знакі і г.д.) рэкамендуецца выносіць на краштрэйны або асобна стаячыя сродкі вонкавай рэкламы. Стылістычнае, колеравае і аб'ёмна-прасторавае рашэнне сродкаў вонкавай рэкламы не павінна пагаршаць умовы ўспрымання помніка архітэктуры: ствараць дысананс, візуальна перагружаць фасад, а таксама дэманстраваць актыўны дысананс з іншымі элементамі. Гэтыя рашэнні спрашчаюць рэкламнае дзеянне суб'ектаў гаспадарання на гісторыка-культурных каштоўнасцях і дазваляюць выконваць праграмы работ на выкананне заканадаўства аб культуры.

РАБОТЫ НА ПОМНІКАХ КАТЭГОРЫІ “3”

Намеснік начальніка аддзела па арганізацыі навукова-праектнага і метадычнага забяспячэння Міністэрства

Вкладка зборніка

Інга Шмафеева расказвала аб новаўвядзеннях, звязаных з перадачай абласным выканаўчым камітэтам і Мінскаму гарадскому выканаўчым камітэту паўнамоцтваў па ўзгадненні навукова-праектнай дакументацыі па аб'ектах рэгіянальнага значэння (катэгорыя “3”), Міністэрства культуры ўзгадняе навукова-праектную дакументацыю па катэгорыі “0”, “1”, “2”. Документы і метадычныя тлумачэнні, якія дачыняцца новых паўнамоцтваў выканання, палікам увайшлі ў зборнік.

Таксама паводле новага Кодекса аб культуры замацавана паняцце праграмы рамонтна-памяшчальна-архітэктурнай. Праграмы да праграмы рамонтна-памяшчальна-архітэктурнай № 108 ад 29 снежня 2022 года “Аб устаўленні праграмы работ па бягучым рамонтне”.

У зборніку увайшлі метадычныя тлумачэнні і пракровыя інструкцыі аб правядзенні работ па бягучым рамонтне і іншых работах на гісторыка-культурных каштоўнасцях.

Іх выкананне спрошчае і не патрабуе ўзгаднення з Міністэрствам культуры, але абавязковай з'яўляецца падрыхтоўка праграмы работ асобай, якая мае пасведчэнне Міністэрства культуры па кіраванні працэдурай навукова-праектнай дакументацыі на выкананне рамонтна-рэстаўрацыйных работ на матэрыяльных гісторыка-культурных каштоўнасцях.

Склад і парадак распрацоўкі праектаў зон аховы рэгламентаваны Інструкцыяй аб парадку распрацоўкі праектаў зон аховы нерухомых матэрыяльных гісторыка-культурных каштоўнасцей, зацверджанай паставанам Міністэрства культуры № 52 ад 6 ліпеня 2022 года. Гэтай інструкцыяй рэкамендувана карыстацца спецыялістам на месцах, якія

забеспячаюць распрацоўку і выкананне такіх тэхнічных нарматыўных прававых актаў. З 1 студзеня 2023 года артыкул 14 Кодекса аб культуры замацаваў за мясцовымі выканаўчым і распарадковым органам абавязак забяспячэння выканання устапоўленых праектамі зон аховы нерухомых матэрыяльных гісторыка-культурных каштоўнасцей рэжымаў утрымання і выкарыстання іх тэрыторыі і зон іх аховы. Больш падрабязна новаўвядзенні аб праектах зон аховы змяшчаны ў зборніку.

УСЕ ПАД АДНОЙ ВОКЛАДАК

Кансультант аддзела арганізацыі аховы і ўліку гісторыка-культурных каштоўнасцей Міністэрства культуры Генадій Ходар падкрэсліў шагарт вартасцей зборніка. Так, напрыканцы выдання змяшчаны 125 нарматыўных актаў, звязаных з ахавой гісторыка-культурнай спадчынай, падзеленыя паводле відаў заканадаўства, што дапамагае спецыялістам лепш арыентавацца ў нарматыўна-прававой базе. Таксама тут можна знайсці спіс інфармацыйных рэсурсаў і рэкамендаванай літаратуры па тэме аховы гісторыка-культурнай спадчыны.

У 2023 годзе галоўны дакумент дзяржаўнага ўліку гісторыка-культурных каштоўнасцей — Дзяржаўны спіс гісторыка-культурных каштоўнасцей Рэспублікі Беларусь, зацверджаны паставанам Міністэрства культуры № 1 ад 3 студзеня 2023 года.

Генадій Ходар таксама падкрэсліў, што сёння вядзецца актыўная работа па вывучэнні архітэктурных помнікаў і ўнясенні іх у Дзяржаўны спіс гісторыка-культурных каштоўнасцей. Зборнік змяшчае рэкамендацыі і па гэтай тэме.

Мэтавым паказчыкам 3 Дзяржаўнай праграмы “Культура Беларусі” на 2021—

2025 года прадугледжана ўключэнне ў Дзяржаўны спіс не менш за 3 новыя нематэрыяльныя правы творчасці чалавека. Пунктам 10 рашэння калегіі Міністэрства культуры № 109 ад 21 чэрвеня 2023 года аблвыканкам, Мінскаму гарвыканкаму рэкамендувана штогод выяўляць не менш як два новыя матэрыяльныя аб'екты для ўключэння ў Дзяржаўны спіс.

СПРАШЧЭННЕ РЭГІСТРАЦЫ

Міністэрства культуры звярнула ўвагу, што з 23 сакавіка 2023 года ўступіў у сілу Указ Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь № 330 ад 19 верасня 2022 “Аб распаралжэнні маёмасцю”, якім урэгуляваны пытанні, што дачыняцца перадачы і дзяржаўнай рэгістрацыі нерухомых матэрыяльных гісторыка-культурных каштоўнасцей, у тым ліку рухаваных і пашкоджаных.

Што тычыцца аховы рухаваных помнікаў, важным дакументам, форма якога зацверджана паставанам № 2 Дзяржаўнага камітэта па маёмасці ад 6 студзеня 2023, з'яўляецца пашпарт невыкарыстоўваемага аб'екта. Гэтыя новаўвядзенні дазволілі з 23 сакавіка 2023 г. пашыршыць правыя механізмы па ахове гісторыка-культурных каштоўнасцей.

Генадій Ходар акрэсліў яшчэ аднае новаўвядзенне заканадаўства аб культуры — распрацоўку рэгіянальных комплексаў мерапрыемстваў па ахове гісторыка-культурных каштоўнасцей, што знайшло свае месца ў зборніку. Спадзяемся, што з новага года мясцовымі саветамі дзпутатаў будуць прыняты адназначны рэгіянальныя комплексы мерапрыемстваў на ўзроўні аблвыканкамаў, гарвыканкамаў і раёнаў.

УЛІКОВАЯ ДАКУМЕНТАЦЫЯ

Начальнік аддзела мастацтваў упраўлення культуры Мінскага гарвыканкама Вадзім Зайцаў падкрэсліў, што новаўвядзенні Кодекса аб культуры па рабоце з уліковай дакументацыяй у Мінску. У горадзе рашэннем Мінскага гарвыканкама № 3991 ад 23 лістапада 2017 года арганізавана работа па запісанні і пашпарту матэрыяльных гісторыка-культурных каштоўнасцей, падпісанай ахоўнай абавязальнасцю і кантролі за іх знаходжаннем.

У 2023 годзе ў Мінску паставлена заданне вывучаць пашпарты на ўсе 640 гісторыка-культурных каштоўнасцей. Сёння горад пайшоў на рэкорд: праправаена больш за 100 пашпарту, і цяпер іх агульная колькасць перавысіла 90 %.

Дарчы, метадычныя рэкамендацыі па запісанні гісторыка-культурных каштоўнасцей і лістоў змяненняў да іх расправаў і рэзюмэ адначасна з 29 мая 2023 года ў раздзеле “Спадчына” сайта Міністэрства культуры.

Вадзім Зайцаў падкрэсліў, што такім новаўвядзеннем, як комплексны ўлік колькасці падпісаных ахоўных абавязальнасцей, у тым ліку з уласнікамі кватэр і нежылых памяшканняў у помніках архітэктуры. Немалаважнае значэнне ў рэалізацыі гэтай работы мае замацаванне з 2023 года ў заканадаўстве аб культуры паняцця “частка гісторыка-культурнай каштоўнасці”, якое вызначае адказнасць за захаванне помнікаў архітэктуры не толькі ўласнікаў асобных будынкаў, але і ўласнікаў памяшканняў у іх.

У Мінску на ўсе гісторыка-культурныя каштоўнасці па новай форме падпісаных ахоўных абавязальнасцей, колькасць якіх складала больш за 2700. Гэта комплексная работа ўсіх зацікаўленых службаў Мінгарвыканкама і адміністрацый раёнаў з уласнікамі жылых дамоў.

САВЕТЫ ПА ПЫТАННЯХ СПАДЧЫНЫ

Станоўчы досвед па арганізацыі абласнога савета па пытаннях гісторыка-культурнай спадчыны падзялілася намеснік начальніка галоўнага ўпраўлення культуры Мінскага аблвыканкама Таццяна Хмель. На тэрыторыі вобласці размешчаны 682 гісторыка-культурныя каштоўнасці.

У адпаведнасці з пунктам 5 артыкула 84 Кодекса аб культуры і Палажэннем аб саветах па пытаннях гісторыка-культурнай спадчыны, зацверджаным паставанам Міністэрства культуры № 106 ад 24 лістапада 2022 года, у Мінскай вобласці быў перагледжаны склад абласнога савета, у які дадаткова ўвайшлі прадстаўнікі ўпраўлення капітальнага будаўніцтва, камітэта па архітэктуры і горадабудаўніцтве аблвыканкама, ААТ “Белрестраўрацыя”, Нацыянальнага гістарычнага музея, Цэнтра даследаванняў Беларускай культуры, мовы і літаратуры НАН Беларусі. Узначаліў савет намеснік старшын Мінскага аблвыканкама па сацыяльнай сферы.

Робата Мінскага абласнога савета наладжана ў адпаведнасці з новымі патрабаваннямі заканадаўства аб культуры. Гэта дазволіла працягнуць работу разглядаць навукова-праектную дакументацыю па гісторыка-культурных каштоўнасцях катэгорыі “3”.

Антон Рудакоў
Фота Уладзімера ШЛАПАКА

Музей, у якім павінен пабываць кожны

У кастрычніку Беларускае дзяржаўнае музей гісторыі Вялікай Айчыннай вайны адзначае 79-ю гадавіну. Ён — самы наведвальны ў краіне: штодня прымае каля тысячы гасцей. Толькі сёлета сюды завітала больш за 400 тысяч чалавек.

ПЕРШЫЯ ВЫСТАВЫ, ВЫСОКАЯ МІСІЯ

А пачаўся летасі знакамітай устаноў у 1944 годзе... Тады ў нумарах газет “Звязда” і “Советская Белоруссия” ад 21 і 22 кастрычніка чытачы убачылі аб’яву, у якой расказвалася аб апырцы першых выстаў Беларускага дзяржаўнага музея гісторыі Вялікай Айчыннай вайны. Падзея была прызначана на поўдзень 22 кастрычніка. Гасцей чакала дзве экспазыцыі — “Узбраенне беларускіх партызан” і “Бальшавікі друк Беларускае ўдні Вялікай Айчыннай вайны”.

З тых часоў мінула 79 гадоў, але і цяпер музей з’яўляецца самым наведвальным у краіне і выступае найважнейшым інстытутам грамадскай памяці. Усім формам свайей дзейнасці ўстанова служыць адукацыйна-выхавальным мэтам і выконвае высокую місію патрыятычнага выхавання беларусаў. Работа музея заўсёды была накіравана на грамадзянска-патрыятычнае выхаванне моладзі. Восі на працягу ўсёго 2023-га ва ўстанове арганізавана менавіта спецыяльны аддзел тэматыкі, круглыя станы і дыялогавыя плейбукі.

СУЧАСНЫЯ КІРУНКІ І ПАДХОДЫ

Настоящая творчая праца згуртаванай і прафесійнай каманды музейных работнікаў накіравана на актуальнае выкарыстанне і ўдасканаленне ўсіх магчымых сучасных кірункаў, падходаў, фарматаў і тэхналогій, а таксама на захаванне гістарычнай праўды і папулярнасці памяці аб гераічным подзвігу беларускага народа і народаў Савецкага Саюза ў барацьбе з фашызмам.

На 22 кастрычніка 2023-га фонд установы налічваў 162 758 музейных прадметаў і навукова-дапаможных матэрыялаў, і гэтая лічба пастаянна павялічваецца. Сёлета аформлена і пастаўлена на дзяржаўны ўлік 900 музейных прадметаў і 252 навукова-дапаможныя матэрыялы.

Дзякуючы намаганням навуковых супрацоўнікаў створаны часовае экспазыцыі, якія выклікалі непароджана цікавасць у больш чым 50 тысяч на-

ведвальнікаў. Сярод самых запатрабаваных выстаў — “Памяць народа сваячэнная”, “Аўшвіц. Кругі пекла”, “Мастакі пра вайну”, “Савецкая ваенная ўніформа і знакі адрознення 1920—1950-х гг.” (з калекцыі С. І. Ускова), “Аляксандр Дзямарын. Адчуваючы сэрцам”, “Слова пра Героя” (прывесчана 89-й гадавіне з дня, калі было ўстаноўлена званне Героя Савецкага Саюза) ды іншыя.

Асобна варт азначыць апырцы ў верані часовай экспазыцыі “Адзінай памяці верная” да 80-годдзя з пачатку вываднення Беларусі. Гэта сумесны праект Беларускага дзяржаўнага музея гісторыі Вялікай Айчыннай вайны і рэгіянальных музеяў Беларусі, а таксама музеяў ваенна-гістарычнага профілю краін СНД. Экспазыцыя з’яўляецца даннай памяці ветэранам, усяму наваеннаму пакаленню і адначасова вяртае да моладзі, да нашчадкаў пераможцаў.

ДЗЕЙНАСЦЬ ЗА МЕЖАМІ ЎСТАНОВЫ

Беларускі дзяржаўны музей гісторыі Вялікай Айчыннай вайны мае місію ажыццяўляць навукова-асветніцкую працу і за межамі ўстановаў. Да прыкладу, напярэдні 80-й гадавіны з пачатку вызвалення Беларусі на базе мабільнай экспазыцыі стартвала патрыятычная акцыя “Наш абавязак — памятаць”. Ужо сёлета яна ахапіла розныя пасёлкі і гарады краіны, напрыклад Брест, Слонім, Дзятлава, Нарач, Барысаў, Жлобін, Лосеў ды іншыя. Мабільная экспазыцыя стала неад’емнай часткай самых значных мерапрыемстваў і фестывяляў нашай рэспублікі, пабывала і ў Расійскай Федэрацыі, дзе прадставіла дзейнасць музея. У выязной акцыі паўдзельнічала больш за 37 тысяч жыхароў Беларусі, ушанаваўшы тым самым подзвігі і памяць герояў Вялікай Айчыннай вайны.

Акрамя таго, у 2023-м з мэтай усеабаковага палёгнага супрацоўніцтва ўстанова падпісала шэраг пагадненняў з музеямі Расійскай Федэрацыі ды іншых краін.

На фота: 1. Выстава “Мастакі пра вайну” 2. З. Перасоўны музей

КАРПАТЛІВАЯ ПРАЦА І ТВОРЧЫ ПАТЭНЦЫЯЛ

Пастыховае плённую работу ўстаноў павяржаюць шматлікі ўзнагароды. Сёлета Указам Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь за дасягненне высокіх вынікаў у сферы сацыяльна-эканамічнага развіцця Беларускае дзяржаўнае музей гісторыі Вялікай Айчыннай вайны занесены на Рэспубліканскую лінку тонару як пераможца спаборніцтва на выніках 2022-га. Ужо некалькі гадоў запар ўстанова — лаўрат Рэспубліканскага турыстычнага конкурсу “Пазнаў Беларусь”.

Ва ўсе часы дзейнасці супрацоўнікаў Беларускага дзяржаўнага музея гісторыі Вялікай Айчыннай вайны была і будзе накіравана на выяўленне, захаванне, вывучэнне і папулярызаванне дакументальных і матэрыяльных сведчанняў аб подзвігах і ахвярах не толькі беларускага, але і ўсяго савецкага народа. Найвышэйшы прафесіяналізм, карпатлівая праца і творчы патэнцыял музейных работнікаў служыць патрыятычнаму выхаванню насельніцтва, зберажэнню гістарычнай памяці і забеспячэнню нацыянальнай беспекі Рэспублікі Беларусь.

Напярэдні змянянальнай даты ва ўстанове адбыўся канцэрт для яе супрацоўнікаў і ветэранаў.

Прайшла урачыстая шчыроманія, на якой малым спецыялістам уручылі прафэсійныя білеты.

Адзначаўшы 79-ы дзень нараджэння, Беларускі дзяржаўны музей гісторыі Вялікай Айчыннай вайны пачаў адлік часу і ўсеабожнае пакрытоўку да святкавання 80-гадовага юбілею.

Уладзімір Варапaeў, дырэктар Музея гісторыі Вялікай Айчыннай вайны:

— Супрацоўнікамі музея выдзецца вялікая работа. Кожны дзень мы не толькі працуем у сваіх сценах, але і выязджаем з мерапрыемствамі ў школы, у іншыя навуцальныя ўстановы. Цікаваць да гісторыі Вялікай Айчыннай вайны не згасае, а з кожным годам набірае сілу.

Усё мяняецца, а музыка вечная

Працягваем знаёміцца з таленавітай моладдзю, якая ярскава прадставіла Беларусь на XVII Дэльфійскіх гульніх дзяржаў-удзельніц СНД. Залатая медалістка Айрыс Шадрына з дзяцінства ведала пра сваё прызначэнне: крапаць людскія сэрцы гукамі фартэпіяна. Цяпер ёй дзевятнаццаць гадоў, яна студэнтка Беларускага дзяржаўнага акадэміі музыкі і пераможца прастыжных конкурсаў.

— Як вы прыйшлі да музыкі? — У раннім узросце я шмат чым цікавілася. Мне падабалася чытанне кніг, фатаграфія, падарожжы. Але ў тры гады, пасля таго як я пачула ўжывую фартэпіяна, сказала бацьку, што хачу быць толькі піяністкай, пра іншыя інструменты ніколі не было і гаворкі! Ужо ў чатыры ў мяне з’явіўся адлік часу і ўсеабожнае пакрытоўку да святкавання 80-гадовага юбілею.

— Чаму з вялікай разнастайнасці інструментаў вы абралі менавіта фартэпіяна? — Бо яно можа перадаць афарбоўку любога іншага інструмента з аркестра. Яшчэ зручна, што з-за кантрасту чорных і белых клавій вельмі лёгка арыентавацца ў самым віртуозным творы, нават калі не валодаеш добрым зрокам.

— Ці ўнікалі ў вас калі-небудзь думкі спыніць заняты музыкай? — Шчыра кажучы, я некалькі разоў задумвалася пра гэта, але свечасова ўсведамляла, што мой настрой зменліва, а музыка вечная. І было б вельмі неразумна паддавацца нейкім кароткароўным эмоцыям. Да таго ж вярнуцца к тым, што ў мяне вялікі талент і абсалютны слых, далезны лёсам, мабыць, нездарма. Так што палобныя разважанні хутка зніклі, бо музыкой я займаюся кожны дзень, акрамя некаторых свят.

— Ці ёсць у вас калі-небудзь думкі спыніць заняты музыкай? — Шчыра кажучы, я некалькі разоў задумвалася пра гэта, але свечасова ўсведамляла, што мой настрой зменліва, а музыка вечная. І было б вельмі неразумна паддавацца нейкім кароткароўным эмоцыям. Да таго ж вярнуцца к тым, што ў мяне вялікі талент і абсалютны слых, далезны лёсам, мабыць, нездарма. Так што палобныя разважанні хутка зніклі, бо музыкой я займаюся кожны дзень, акрамя некаторых свят.

— Чым запомніліся галы навування ў Рэспубліканскай гімназіі-каледжы пры Беларускай дзяржаўнай акадэміі музыкі? — У 2012-м я паступіла ў РМК, а да гэтага два гады вучылася там жа на пакрытоўчым аддзяленні. Кожны дзень мне даводзілася ездзіць з Заслаўля ад яго гадзінамі: спрабавала ўста, але яны прыносілі радасць, а вог ачула 7-ю сімфонію Брукнера і заплакала падчас выканання адлажы. Тады тата спытаў: “Што здарылася?” А я адказала: “Гэта праз музыку”. Стала ясна, што для мяне яна не проста набор тону, а мінства эмоцыі і пачуццяў. Мы ўзяліся за вяршэны ноты, якія я пачала чытаць раней, чым літары. І да гэтага часу мне лгчыг выказаць нешта пры дапамозе мелодыі, чым перадаць словамі.

— Чаму з вялікай разнастайнасці інструментаў вы абралі менавіта фартэпіяна? — Бо яно можа перадаць афарбоўку любога іншага інструмента з аркестра. Яшчэ зручна, што з-за кантрасту чорных і белых клавій вельмі лёгка арыентавацца ў самым віртуозным творы, нават калі не валодаеш добрым зрокам.

— Ці ёсць у вас калі-небудзь думкі спыніць заняты музыкай? — Шчыра кажучы, я некалькі разоў задумвалася пра гэта, але свечасова ўсведамляла, што мой настрой зменліва, а музыка вечная. І было б вельмі неразумна паддавацца нейкім кароткароўным эмоцыям. Да таго ж вярнуцца к тым, што ў мяне вялікі талент і абсалютны слых, далезны лёсам, мабыць, нездарма. Так што палобныя разважанні хутка зніклі, бо музыкой я займаюся кожны дзень, акрамя некаторых свят.

XXVII Маладзёжныя Дэльфійскія гульні дзяржаў-удзельніц СНД праходзілі з 6 па 10 кастрычніка ў Кыргызстане. На спаборніцтвы ў Бішкек з’ехаліся каля 600 юнакоў і дзяўчат, прадставіцкоў краін Садружжя. Удзельнікі з Беларусі выступілі ў 9 намінацыях, заваяваўшы 7 медалёў (4 золата, 1 срэбра, 2 бронзы) і 2 дыпломы.

— Вядома ж, з Шапэнам! Я выконвала мінства твораў майго любімага кампазітара: фантэзэ-экспромт, шмат яго эцюдаў, канцэрт-е-моп на чарках і палкам у філармоніі ў Мінску і Гомелі, у Вялікім Ноўгарадзе, у Самары. Таксама грала любімую баладу f-моп у Маскве, Самары, Бішкеку, іншых гарадах. У рэпертуары былі Бах, Бетховен, Рахманінаў, Шуман, Мендэльсон, Грыг, Пракоф’ев, Дзібніц, Раваль. Мае прыярэтыя — выкананне больш позняй музыкі Стравінскага, Мясіна, Бартока, Пуленка, Сезара Франка.

— Раскажыце пра свае самыя значныя перамогі. — Памятаю першы сольны канцэрт у сем гадоў. Ён склаўся з паловы твораў з “Дзіцячага альбама” Чайкоўскага і “Полькі” Рахманінава. Я тады зусім не хвалілася на сцэне і вельмі радавалася кожнай магчымасці дзе-небудзь выступіць. Вельмі яркія ўспаміны ў мяне засталіся ад Міжнароднага конкурсу маладых піяністаў імя Уладзіміра Горавіца ў 2018 годзе. Тады я сур’ёзна захаврала, але з тэмпэратурай змалта сыграць тры туры і заваяваць бронзавы медаль і пазеку ў Парыж і залу Корта.

— Памятаю першы сольны канцэрт у сем гадоў. Ён склаўся з паловы твораў з “Дзіцячага альбама” Чайкоўскага і “Полькі” Рахманінава. Я тады зусім не хвалілася на сцэне і вельмі радавалася кожнай магчымасці дзе-небудзь выступіць. Вельмі яркія ўспаміны ў мяне засталіся ад Міжнароднага конкурсу маладых піяністаў імя Уладзіміра Горавіца ў 2018 годзе. Тады я сур’ёзна захаврала, але з тэмпэратурай змалта сыграць тры туры і заваяваць бронзавы медаль і пазеку ў Парыж і залу Корта. Таксама памятаю Міжнародны конкурс юных піяністаў імя Таціяны Нікалавай, дзе я ўзяла гран-пры. Быў нават нейкі ступар, калі мяне абвісілі пераможцай. Моіна аблібуў у памяці конкурсы “Маладыя таленты Беларусі”, дзе я заняла першае месца. Тады я страціла свайго педагога па фартэпіяна і займалася са мной было няма каму, але выпрабанне, наадварт, надало мне сіл, і я паказала свой максімум.

— Падзяліліся ўражаннямі ад пазекаў у Кыргызстане. Якое гэта адчуванне — стаць залатой медалісткай Дэльфійскіх гульніх? — Раней у гэтым конкурсе я не ўдзельнічала, але ў Бішкеку нас вельмі цёт-

— Вядома ж, з Шапэнам! Я выконвала мінства твораў майго любімага кампазітара: фантэзэ-экспромт, шмат яго эцюдаў, канцэрт-е-моп на чарках і палкам у філармоніі ў Мінску і Гомелі, у Вялікім Ноўгарадзе, у Самары. Таксама грала любімую баладу f-моп у Маскве, Самары, Бішкеку, іншых гарадах. У рэпертуары былі Бах, Бетховен, Рахманінаў, Шуман, Мендэльсон, Грыг, Пракоф’ев, Дзібніц, Раваль. Мае прыярэтыя — выкананне больш позняй музыкі Стравінскага, Мясіна, Бартока, Пуленка, Сезара Франка.

— Раскажыце пра свае самыя значныя перамогі. — Памятаю першы сольны канцэрт у сем гадоў. Ён склаўся з паловы твораў з “Дзіцячага альбама” Чайкоўскага і “Полькі” Рахманінава. Я тады зусім не хвалілася на сцэне і вельмі радавалася кожнай магчымасці дзе-небудзь выступіць. Вельмі яркія ўспаміны ў мяне засталіся ад Міжнароднага конкурсу маладых піяністаў імя Уладзіміра Горавіца ў 2018 годзе. Тады я сур’ёзна захаврала, але з тэмпэратурай змалта сыграць тры туры і заваяваць бронзавы медаль і пазеку ў Парыж і залу Корта.

— Памятаю першы сольны канцэрт у сем гадоў. Ён склаўся з паловы твораў з “Дзіцячага альбама” Чайкоўскага і “Полькі” Рахманінава. Я тады зусім не хвалілася на сцэне і вельмі радавалася кожнай магчымасці дзе-небудзь выступіць. Вельмі яркія ўспаміны ў мяне засталіся ад Міжнароднага конкурсу маладых піяністаў імя Уладзіміра Горавіца ў 2018 годзе. Тады я сур’ёзна захаврала, але з тэмпэратурай змалта сыграць тры туры і заваяваць бронзавы медаль і пазеку ў Парыж і залу Корта. Таксама памятаю Міжнародны конкурс юных піяністаў імя Таціяны Нікалавай, дзе я ўзяла гран-пры. Быў нават нейкі ступар, калі мяне абвісілі пераможцай. Моіна аблібуў у памяці конкурсы “Маладыя таленты Беларусі”, дзе я заняла першае месца. Тады я страціла свайго педагога па фартэпіяна і займалася са мной было няма каму, але выпрабанне, наадварт, надало мне сіл, і я паказала свой максімум.

— Падзяліліся ўражаннямі ад пазекаў у Кыргызстане. Якое гэта адчуванне — стаць залатой медалісткай Дэльфійскіх гульніх? — Раней у гэтым конкурсе я не ўдзельнічала, але ў Бішкеку нас вельмі цёт-

Настасся ЮРКЕВІЧ Фота з архіва гераіні

Беларускае зерне на італьянскай глебе

Удзельнікі культурнай асацыяцыі BELLARUS

Адгаманіла чарговая “Беларуская вясень у Неапалі”. Зладзілі гэтае свята удзельнікі культурнай асацыяцыі BELLARUS, якая яднае каля трох соцень нашых суайчыннікаў, што цяпер жывуць у Італіі. Аб тым, як члены арганізацыі зберагаюць духоўную сувязь з радзімай і папулярнызоць спадчыну продкаў сярод замежнікаў, нам расказала кіраўніца суполкі Таццяна Пумпулева.

— Спаларыня Таццяна, як парадзілася “Беларуская вясень у Неапалі” і чаму фест беларускай культуры вырашылі ладзіць менавіта ў гэтую пару?

— Традыцыйна гэта час заканчэння паліваў работ, час Дажынак. На вясень прыпадае мноства іншых дат: Дзень беларускага пісьменства, Пакровы і Дзень маші. І “Беларуская вясень у Неапалі” аб’ядноўвае ўсе гэтыя святы, што дазваляе найбольш поўна і ярка адлюстраваць хараксто нашай культуры.

Праект мы ладзім штогод з 2017-га. Падчас яго расказваем пра нашу рэспубліку, нашы карані. Арганізуем выставы دکаратыўна-прыкладнага мастацтва і кніг. Падзівіцца на гэтую падзею збіраюцца людзі розных нацыянальнасцей. Прыходзяць італьянцы, рускія, украінцы, кіргызы, башкіры... І ўсе дзякуюць за радасць, якую мы дарым ім.

— Якія яшчэ святы спраўляе беларуская суполка ў Неапалі?

— Заўсёды адзначаем Дзяды. Узімку традыцыйна ладзім ранішнікі для дзяцей, на якіх абавязкова прысутнічаюць калядоўчакі, Каза, Мядзвельчэ.

— Напоўна, гэта не адзіны праект для дзяцей і моладзі. Як перадаць дзвучынкам і хлопчыкам веды пра гістарычныя карані?

— Да пандэміі паспелі адкрыць славянскі гурток, які наведвала больш за 20 дзяцей. Ладзілі заняткі па чытанні і пісьме, урокі творчасці. Малывалі, ляпілі, выразалі беларускія вышыванкі. Мы расказвалі хлопчыкам і дзвучынкам пра гістарычную радзіму. Пакуль што гурток на паўзе, але мы спадзяёмся аднавіць працу.

— Намала чытаў аб тым, што італьянскія беларусы асбілі шануючы Дзень Перамогі. Якія акцыі да гэтага свята вы ладзіце?

— Так, штогод у Дзень Перамогі наведваем могілкі Монца-Касіна, дзе пахавана шмат беларусаў. Акрамя таго, заўсёды праводзім Дзень памяці ахвяр Хатынскай трагедыі, каб ушанаваць памяць усіх нявінна забітых і нагадаць, што падобная падзея ніколі не павінна паўтарыцца.

— Пры вашай арганізацыі ў 2014 годзе з’явіўся музычны калектыў. Што падтуркнула да гэтага? Хто выступае ў складзе гурта?

— Стварыць калектыў “Спадчына” нас натхніла любоў да роднай зямлі, жаданне быць разам. Калі мы тут, у Італіі, збіраемся паспяваць, то паучаемся так, нібыта знаходзімся на радзіме. Да таго ж прыцягваюць увагу замежнікаў, зацікавіць іх беларускую культуру лгчыі менавіта праз песню.

Калектыў яднае людзей рознага ўзросту, розных прафесій. Ёсць і 30-гадовыя, і 70-гадовыя ўдзельнікі. Нехта працуе ў сферы паслуг або займаецца перакладамі, хтосьці выязе да машынога таспаларку. Узровень падрыхтоўкі розны. Напрыклад, я скончыла каліжыі Гомельскае музычна-педагагічнае вучылішча. Большага ж у гурце ўдзельнічаюць аматары — людзі, якія не валодаюць музычнай грамаці, але маюць добры слых. Дзякуючы нашай кіраўніцы Таццяны Леўскай, якая адкавае за навучанне самадзейных артыстаў да фарміраванне рэпертуару, у нас усё атрымляваецца.

— На якіх сцэнах ладзіліся выступы “Спадчыне”?

— Спачатку мы былі не надта ўпэўненыя ў сваіх сілах, таму і імпрэзы былі дэволь сіп-ліамі. Сёння мы ж выступаем на гарадскіх і нават у ацыянальных пляцоўках. Нас запрашалі на канірот у Рыме, на фестываль на Сіцыліі. Пастаянна ўдзельнічаем у праектах, прысвечаных культурам розных краін, што ладзяцца ў Неапалі.

Мы плёна супрацоўнічаем з муніцыпалітэтам, з асацыяцыямі нацыянальных меншасцей. Напрыклад, удзельнічалі ў праекце “Раство мультыэтнічнае” і рэгіянальным мерапрыемстве “Гарызонт”. Неўзабаве, 24 лістапада, адбудзецца “Культурны кірмаш”. Там плануем зладзіць дзячыю лабараторыю па стварэнні лгчыі падчас стажыроўкі ў Рэспубліканскім цэнтры нацыянальных культур.

— Як італьянцы рэагуюць на вашы выступленні?

— Публіка ставіцца да нас прыязна. Мы нават не чакалі лабачыць такога захаплення. Песні на мільяўнаты беларускай мове зачароўваюць аўдыторыю. Бачна, які натхняюцца слухачы гэтымі творамі, хоць і не разумеюць слоў. Прыемныя уражанні ў замежнікаў пакладоў нашы прыгожыя нацыянальныя касцюмы.

Аднойчы ў межах “Беларускай вясені ў Неапалі” ладзілі імпрэзу для дзяцей і дарослых у італьянскай музычнай школе. Гэта быў спавесаблівы абмен досведам. Мы разам з ансамблем “Світанак”, які адмыслова прыехаў з Беларусі, выканалі неапалітанскую песню. Таксама прапанавалі італьянцам майстар-клас па беларускіх ганцах і песнях, ігры на народных інструментах. Усе былі ў захапленні! Падыявала ўся зала. Бацькі нават наперадзе дзяцей выбегалі да нашых артыстаў, хоць большага мы арментаваліся на малых.

— Наколькі адчувальная падтрымка дыяспары з боку Беларусі? Як наладжана супрацоўніцтва з установамі на радзіме?

— Рэспубліканскі цэнтр нацыянальных культур — гэта наша апырашка. Установа спрыяе нам ва ўсіх справах. Ад цэнтры мы атрымалі касцюмы, кнігі, прадметы دکаратыўна-прыкладнага мастацтва. Нам дапамагаюць сінзарыямі, іншымі творчымі напрыцаўкам. Вельмі ўдзячныя за гэта Вольтэ Віталіеўна Якабсон і калектыўна цэнтры. Варта падзякаваць таксама Міністэрству замежных спраў і пасольству ў Італіі. Без беларускай падтрымкі мы б мала што маглі зрабіць.

Таццяна Пумпулева

— Намала адчувальная падтрымка дыяспары з боку Беларусі? Як наладжана супрацоўніцтва з установамі на радзіме?

— Рэспубліканскі цэнтр нацыянальных культур — гэта наша апырашка. Установа спрыяе нам ва ўсіх справах. Ад цэнтры мы атрымалі касцюмы, кнігі, прадметы دکаратыўна-прыкладнага мастацтва. Нам дапамагаюць сінзарыямі, іншымі творчымі напрыцаўкам. Вельмі ўдзячныя за гэта Вольтэ Віталіеўна Якабсон і калектыўна цэнтры. Варта падзякаваць таксама Міністэрству замежных спраў і пасольству ў Італіі. Без беларускай падтрымкі мы б мала што маглі зрабіць.

— Сёлага вы павывалі на радзіме і паўдзельнічалі ў фестывалі мастацтваў беларусаў свету. Якія ўражанні пакінуў гэты форум?

— Мы вярнуліся з фестывалю поўнай ідэі, мяючы багаж карыснай інфармацыі. Назначілі новыя танцы і песні, новыя гісторыі і знаёмствы. Паездка параджава сустрачэнні з даўно знаёмымі людзьмі, падыявала паўчыцэ адзінства з беларусамі ўсяго свету. Мы вярталіся ў Італію з разуменнем, што мы не адны, што нам ёсць на каго абарціцца.

Увогуле імкнімся штогод наведваць Беларусь. У першую чаргу завітаем да бацькоўскага дома, дзе прайшлі дзяцінства і юнагтва. Калі даражэнна магчыма, едем да гістарычных ганцах і месцаў. Стараемся спавіна спазнаць радзіму, каб данесці яе мага болей пра свой краі італьянскай публіцы.

Данііл ШЭЙКА

Яднанне талентаў

Рэспубліканскі фестываль нацыянальных культур крочыць па краіне. Днямі да марэфона далучыўся цэнтральны рэгіён. Дзясяткі творцаў з розных куткоў Міншчыны сабраліся на абласным свяце нацыянальных культур у Лойску, каб прэзентаваць духоўныя набыткі продкаў ды засведчыць згоду і сіброўства.

Украінцы, палякі, рускія, грэкі, армяне — прадстаўнікі розных нацыянальнасцей знайшлі другі дом у прыстаціным краі, аднойчы і назаўжды звязалі з ім жыццё. Як адзначыла першы намеснік начальніка гапоўнага Упраўлення культуры Мінскага аблвыканкома Таццяна Хмель, гэтыя людзі талентам і працай усаўдзяюць рэгіён, узбагачаюць традыцыі міралюбнай Беларусі. І свята лгчыі ўсіх, хто шануе і захоўвае свае звычкі, дапаўняе агульную культурную скарбонку. Гэта аматарскія калектывы, асобныя выканаўцы і народныя майстры з Барысаўскага, Валожынскага, Маладзечанскага і іншых раёнаў.

Ужо амаль 35 гадоў на Нясвіжчыне жыве Таццяна Язэччык (у дзявоцтве Саарбекія). Яна не забываецца на карані, зберагае любоў да роднай армянскай культуры. Калісьці жанчына была вымушана пакінуць месца, дзе жыла, праз ваенныя канфлікты — і знайшла прытулак у Беларусі. Тут збудвала сям’ю, тут рэалізавалася ў творчасці. Спелы і сінзарна заўсёды вабіла Таццяну. “Гэта ўсё мне дадзена Богам”, — упэўнена артыстка.

Спачатку спаларыня Язэччык удзельнічала ў самадзейнасці — выступала пі не на ўсіх імпрэзах, куды запрашалі, а ў рэшце рэшт змяніла прафесію. Эканаміст на адпачынку стала культуротнікам. Сёння Таццяна Язэччык загадае Новагарадзкеісім сельскім цэнтрам культуры і адпачынку. У 2013-м спявачка ўпершыню паўдзельнічала ў Фестывалі нацыянальных культур і з той пары не прапускае ніводнага форуму. Падраджа каля Ганна, стала канцэртаваць разам з матуляй. На чарговым свяце сямейны дует выканаў армянскую песню пра каханне “Кічыцце”.

Майстар Мікалай Савчанка

Майстрыца Алена Івахніна

Праграму з польскіх кампазіцый прэзентаваў ансамбль “Івянчанка”. У калектыву размаіты рэпертур, які ўключае народныя і эстральныя песні. Частку твораў выканаўшы перанялі ад матулі і бабур, а нешта назычылі ў замежных артыстаў. “Івянчанка” даўно ўдзельнічае ў Фестывалі нацыянальных культур ды падобных буйных праектах.

Прадстаўнікоў звыш дзясятка этнасуў лгчыі народнае аматарскае аб’яднанне “Шматгалоссе” Печынскага гарадскога дома культуры Барысаўскага раёна. На свяце ў Лойску ўдзельнікі калектыву прадэманстравалі майстэрства ў вакальным жанры. Але не толькі спелы падуладныя артыстам-самаходкам. Яны і скокі рэардыцэ зольныя, і да рэместу ахвочыя, і ў кулінарны мастакі. На які фест ні едзе “Шматгалоссе”, заўсёды звязе з сабой пачасткуні. Кожнага госця абавязкова запрашаюць за стол, багата ўстаўленыя стравамі розных кухняў свету.

Дарчы, калектыў яднае людзей не толькі розных нацыянальнасцей, але і розных прафесій: будаўнікоў, настаўнікаў, культуротнікаў. Так, армянка Галіна Харко — інжынер па ахове працы. Гэтая асоба — адна з тых, хто стаіў лгчыі вытокаў “Шматгалоссы”. Некалі Галіна пераехала ў Беларусь, пачала займацца спевамі ў калектыве “Асаілоа”. З часам маленькі гурт разросся да буйнога аб’яднання, якое неўзабаве адзначыць 20-годдзе. “У нас атрымалася вялікая шматнацыянальная сям’я. Атмосфера заўсёды добразлучная. Жывём мы весела. Кожны знаёміць іншых з культурай

продкаў. Я і беларускія народныя песні спяваю”, — дзеліцца Галіна.

Маладзечанскі дует “Кравікі” шмат гадоў радаваў публіку рэспубліканскіх і міжнародных фестываў шчыльным выкананнем украінскіх песень. На халь, летась не стала ўдзельніца калектыву Марыў Рудык. Але не справу працягвае сын Дзімітрый. Разам з Алай Шэжа ён прадставіў твор-прысвечанне ўсім блізкім, хто адшоў у іншы свет. Ад украінскай суполкі выступілі не толькі аматары. Галіна Бянка-Ключнічэка — выкладчыца Маладзечанскага ўдзельнікі калектыву імя М. К. Агіцкага — уразіла віртуозным акадэмічным вакалам.

Лойскія гледачы атрымалі радкую магчымаць паўчы буркаці песні: самабытну культуру Байкальскага краі прэзентавала Таццяна Балодан з Жодзіна. А ўзорны ансамбль танца “Скавыш” ды вакалісты, сюрд якіх удзельнікі многіх рэспубліканскіх праектаў Марк Войтка, перанеслі аўдыторыю ў сечуноўна Грэшыю.

Хто са шматлікіх канкурсантаў прадставіў Міншчыну на заключным этапе Рэспубліканскага фестывалю нацыянальных культур у Гродне, будзе вядома пазней. Згодна з палажэннем, усе нумары адраывала журы, у складзе якой — работнікі Міністэрства культуры і Рэспубліканскага цэнтры нацыянальных культур, мастацтвазнаўцы, музыканты, хараграфы. Неўзабаве павінен адбыцца сталічны адборачны этап сюрд твораў розных нацыянальнасцей.

Данііл ШЭЙКА
Фота аўтара

Фестываль нацыянальных культур — гэта сімвал міжэтнічнай дружбы і міру на нашай зямлі, духоўнага багацця і яднання. Гэта свята ўсіх, хто шануе родную мову, захоўвае народныя традыцыі і звычкі. Кожны ўдзельнік узбагачае не толькі сваю самабытну культуру, але і увогуле культуру Беларусі.

“Несцерка” на новы лад

Несцерка — герой вандроўны, ён з’яўляецца тут і там. У свой час завітаў на сцэны ледзь не ўсіх нашых тэатраў, уключаючы Музычны, стаў візіткай трупы імя Яўска Коласа ў Віцебску, патрапіў у кіно і анімацыю і, нарэшце, паўстаў у аднайменным музыкле-эскападзе ў Бабруйску — у Магілёўскім абласным тэатры драмы і камедыі імя В. Дуніна-Марцінкевіча.

Галоўны рэжысёр установы Зміцер Нуянін шоўф да гэтага спектакля доўга — лічым з 1982-га, калі ўпершыню прачытаў твор Віталія Вольскага. Вядома, у перакладзе на рускую, бо жыў на той час у Расіі. Тады ж і запаліўся ізямай калі-небудзь зрабіць пастаноўку — а здзейснілася толькі пяць гадоў. Прычым таксама не імгненна: рэпетыцыі доўжыліся аж паўгода. За аснову была ўзята не ўласна п’еса 1940-га, а напісаная паводле яе музычная камедыя знагана беларускага кампазітара Рыгора Суруса, якая амаль 20 гадоў, з 1979-га, ішла ў Беларускам дзяржаўным акадэмічным музычным тэатры. У тым лібрэта першапачатковы твор значна скарацілі. Сын літратара Артур Вольскі напісаў вершы, неабходныя для музычных частак. Па жары атрымалася штыць і вельмі блізка да музыкі: партытура ўключала не толькі песенныя нумары, але і цольныя сцэны, што рухалі дзеянне і былі пабудаваны на законах музыкальнай драматургіі. У новым спектаклі ўсё гэта захавана, змянілася толькі аранжыроўка: рэжысёр замовіў яе Паўлу Бойку з Расіі, які крэху “пакулігану” — надаўшы некаторым нумарам новае жанрава-танцавальнае аблічча. Зігётку “хулігань” і акцёры, рыфмуючы “у Сарбоне” і ў Сморгоні” ці змяняючы прозвішча Несцяровіч (збытаннае па сюжэце імя Несцер) — на Парфяноўвіч, што выклікае смех у зале, бо так завучь вядучага артыста бабруйскага калектыву.

Перад акцёрамі стаяла няпростая задача: яны ў гэтым музыкле не толькі рамадуліюць, колькі спяваюць і танчаць — цэгам усёга спектакля. Таму ў штарце тэатра з’явілася хормайстар Ганна Паўлюкевіч, якая займаецца з трупай і пяер. Балетмайстрам выступіла артыстка Рыта Папура, якая і раней прыдумляла для пастановак пластычна-танцавальнае аздабленне. Гэтым разам яна з’яўляла эстрадную стылістыку з фолкам, і атрымалася даволі удала: танцы папураўдзе “заводзяць” тубліку.

Сцэнаграфія Андрэя Меранкова, які працуе галоўным мастаком Музычнага тэатра, даволі ўмоўная, але вельмі трапная — у традыцыйна беларускай вышнанкі. Былі скарыстаны нават арыгінальны ўзоры, падлегданыя ў музейных калекцыях. Кожная вышнанка, што спускаецца зверху, так ці іначай перагукаецца са сцэнічным падзеямі. Праз гэта ўнікае быццам дадатковае сюжэтнае адгалінаванне, у якім побытавая гісторыя набывае сувязь з біблейскім паведамленнем і, яшчэ глыбей, з язычніцкай архаікай. Ды і тыя “вышнанкі”, што ўстаноўлены на пераасоўных панэллях і маляюць месца дзеяння, транспіруюць менавіта беларускія ролі: справа — абрысы царквы, злева — касцёл. Нават месца, што з’явіцца ў час любоўнага дуга, — у выглядзе самаробнага дыванка. А ўся мэбля — простыя яскравыя табурэты, зольныя ператварэння і подпум.

У сцэнічных строях рэжысёр прапанаваў мастаку спыніцца на валожка — і ўніка адметнае

спадучэнне сучаснай моладзевай моды з фальклорнымі элементамі. Валожкі, выявы якіх набліжаны да каліднай зоркі, да сімвалаў прыгажосці і дабрабыту ў нацыянальным арнаменце, расцілі на байках з кашпонамі. Да джынсаў даліся старараўняныя паясы да анучы пад лопці. Спандзіці і сарафаны адсылаюць да пэчворку, а з высокавай хусткі, як аказалася, вельмі лёгка зрабіць выштанцаванае балеро. Такая сумесь мінуўшчыны і сучаснасці апраўдана яшчэ і сюжэтам: дзеянне пачынаецца з таго, што штуркары раздзяюць ролі. І ўсё далейшае — быццам спектакль у спектаклі. Батлежнае прадстаўленне, для якога былі створаны вільзныя плоскія лялькі, становіцца спектаклем аж трэцяй ступені.

Шкаляр (Дзмітрый Тужакоў) вырашаны парадыйна: ён заляцаецца не толькі да Насці (Марыя Дарагабел), колькі да яе маці Мальвіны (Таццяна Дарагабел). У ім ёсць штыць ад няўдалага чарыянін. Невпадкунка ў вопратцы героя чорны спадучаецца з чырвоным і колерам фуксіі, а валасы пад капелюшом сабраны ў маленькія хвосцікі з каларовымі рызкімі — бы рожкі. Несцерка (Александр Піханав) зусім не стары, а яго азенне найпрот перагукаецца з касцюмам Юрася (Даніл Данілаў). Яркім вобразам ёсць і сярод другасных персанажаў. Тая ж Марго Марохаўка (жывая дзвучынка) магла б прэзентаваць і на роллю Насці.

Надзея БУНЦЭВІЧ
Фота з архіва тэатра

Культурная дыпламатыя ў лічбах

2088

заявак пададзена для ўдзелу ў XXIX Мінскім міжнародным фестывалі “Лістапад”

107

краін ахоплівае геаграфія сцэлетнага кінафору

5

намінацый у якіх журы вылучылі найлепшыя фільмы з 17 па 24 лістапада, уключае фестываль

XXIX Мінскі міжнародны кінафестываль “Лістапад”: рэкорды мінутага года пабыты

Быццам гучанне беллага клёну

Народны ансамбль народнай музыкі “Явар” — яркі, самабытны калектыв з багатай гісторыяй, якую зберагаюць і працягваюць маладыя таленты. Ужо больш за 30 гадоў ён радуе аматараў Беларускай культуры творчасцю, якая гарманічна спалучае інструментальнае выкананне, танец і песню. Яшчэ ў кастрычніку 2013-га ансамбль удастоіўся звання заслужанага — і ўпэўнена трымае планку. Як гэта ўдаецца, мы даведзіліся ў кіраўніку “Явара” — Аляксандра Сцяпанавіча Бялоцкага.

— Спачатку хацелася б пагаварыць пра назву калектыву. Як яна нарадзілася?

— Слова “явар” азначае белы клён — від, рэдкі для Беларусі. У асноўным такія дрэвы растуць у парках Гомельскай вобласці. Галоўным матывам, які паўплываў на выбар назвы для калектыву, было тое, што яваравая драўніна ўнікальная. З яе вырабляюцца музычныя інструменты, гук якіх вылучаецца высокай частатой. На момант стварэння ў ансамбля было тры інструменты: фальклорныя, малуніччавыя, лаканічнасцю выканання, каб вакальнае майстэрства ўдзельнікаў “Явара” асацыявалася з нечым рэдкім, светлым, як гучанне беллага клёну.

— Калі ж “Явар” загучаў упершыню і на якой пляцоўцы гэта здарылася?

— Першы ансамбль пачынаўся ў 1990 годзе. Ініцыятар заснавання нашага калектыву — Віктар Смоляр, выкладчык Мазырскага музычнага вучылішча. Ён — чалавек з творчай душой і сэрцам, поўным любові да роднага песеннага, музычнага і танцавальнага мастацтва. Разам з аднадумца-

— Як вы лічыце, чаму?

— Мо гэта прагучыць ніспіла, але нам удаецца праз мастацтва перадаць тое, што ў кожнага чалавека глыбока ў душы, тое, што не заўжды і не ўсе могуць выказаць. Наогул, наш калектыву адным з першых у Гомельскай вобласці пачаў прапанаваць у зменшаным жанры. Гэта значыць, што мы выкарыстоўвалі ў выступленнях і танец, і музыку. Ансамбль “Явар” — арыгінальны аматарскі калектыв Мазырскага, які па складзе ўдзельнікаў, манеры выканання з’яўляецца заахвальным мясцовай народнай творчасці, прапанаваў танцавальныя нумары ў ўзросту на сябе. У 1993-м група прыхільнікаў беларускага фальклору, якая прапанава ў музычным вылучыцца, стала ансамблем народнай музыкі “Явар” — арыгінальным аматарскім калектывам, які дорыць другую маладосць творам нацыянальнай культуры. Сталую прапосу калектыву атрымаў у мазырскай Палацы культуры. Першай значнай узнагародой мы лічым дыплом III ступені на Міжнародным фестывалі народнай музыкі “Звіняць цымбалы і гармонік” у Паставах у 1995 годзе.

Нацыянальныя касцюмы, самабытныя песні, народныя танцы — вось тое, што стварае індывідуальнасць і непаўторнасць заслужанага аматарскага калектыву Рэспублікі Беларусь народнага ансамбля народнай музыкі “Явар”.

— Раскажыце пра сваё зорак. Гэта аматары ці прафесіяналы?

— Ведаецца, я вельмі патрабавальны. У першую чаргу да сябе. Але многія патрабую і ад калег. Сёння ў ансамблі займаецца 22 чалавекі. Сярод іх навучэнцы школ і іншых устаноў адукацыі, служачыя. Удзельнікі “Явара” годна валодаюць выканальніцкім майстэрствам, у іх добрая сцэнічная культура. Гэтаму салдзінічае ўдала наладжаная вучэбна-выхавальная работа, і здаровы псіхалагічны настрой у калектыве. Я стараюся разгледзець у кожным патэнцыялі, імкнусь сфарміраваць маральныя прынцыпы. У ансамблі заўсёды пануе зычлівая атмасфера, якая стымулюе

развіццё гарманічнай асобы. І нашы музыканты сапраўды рознабакова развіты. Рэпертуар “Явара” багаты, мы прапануем цікавыя праграмы і сольныя канцэрты. Упэўнены, наперадзе ў калектыву шмат натхнёнай працы, рэпетыцый, новых выступленняў і творчых пошукаў.

Ганна САКАЛОВА
Фота з архіва ансамбля

Нацыянальныя касцюмы, самабытныя песні, народныя танцы — вось тое, што стварае індывідуальнасць і непаўторнасць заслужанага аматарскага калектыву Рэспублікі Беларусь народнага ансамбля народнай музыкі “Явар”.

— За час існавання калектыву ў гастрольным маршруце з’явілася вельзарная колькасць пунктаў. Дзе ўжо выступіў мазырскай “Явар”?

— Злацана, мы аб’ездзілі ўсю Беларусь. Пабывалі і ў краінах блізка да далёкага замежжя: ва Украіне, у Расіі, Польшчы, Чэхіі, Германіі. Беларускаму народнаму музыку любяць і хочуць чуць усюды.

Лесвіца ў неба

Пра талакі ў Грушаўцы

Працягваем распавядаць пра нашы суботнікі ў знаках мясцінах. Сёлета мы прыбылі сямейнай пахаванні знакамітых дзеячаў беларускай культуры: Манюшкаў (в. Радкоўшчына, Смалавіцкі р-н), Ельскіх (в. Дудзічы, Мінскі р-н), Шэмешаў (в. Барацічы, Бярэзінскі р-н), Неслухоўскіх (Кальварыя, Мінск), Бохвіцаў (в. Дарава, Ляхавіцкі р-н) і Рэйтанаў (г. Ляхавічы). Запалілі зніч і на магіле Паўлюка Багрыма ў Крошыне (Баранавіцкі р-н).

Капліца-пахавальня Рэйтанаў у Грушаўцы (Ляхавіцкі раён)

Адзін з апошніх выездаў мы вырашылі прысвяціць знакамітай "Лесвіцы ў неба" ў Грушаўцы Ляхавіцкага раёна. Гаворка пра алею з векавых разгалістых лістоўніц пры капліцах пахавальні роду Рэйтанаў. Дрэвы каля дарогі, што вядзе да пабудовы, нібы жаўнеры, якія пашыхталіся па росце. Чым бліжэй да капліцы, тым лістоўніцы вышэйшыя. Асюль і назва "Лесвіца ў неба", якую далі прасідам мастакі і краязнаўцы. На жаль, не ўсе дрэвы ў ані ашалеі (іх было 12 пар). А з тых, што раслі ўздоўж агароджы самой пахавальні, засталася толькі адзінкі. Узводзіўся неагатычны будынак на месцы, якое адмыслова вызначыў Юзаф Рэйтан, апошні прадстаўнік сямейнага роду, — на бірэзным пагорку. Таму была капліца, асветленая сонцам, мела добра бачныя зладкі. Цяпер жа толькі на сіданку промні трапілішо на пахавальню з боку поля, бо бліжэй яе плаціны выкладзілі лес.

Ад словаў мясцовых, яшчэ адносна наўдана, гадоў 40—50 таму, капліца, што перажыла дзесяць разоў рэальна сусветна вайны, знаходзілася ў неаблагіт. Стале яна была накрыта лаўкамі, а ўнутры, на сценках, меліся мармуровыя табліцы з імёнамі і выявамі продкаў апошняга Рэйтана. Была там і шыльда, прысвечаная Тадэвушу Рэйтану, які зрабіў род знакамітым. У 1970-х гадах невідомымі зламачыні гэтыя табліцы скралі. Таксама нехта разраў прывады магільні Юзафа і яго сястры (у другі раз, бо ўпершыню гэта здарылася ў часы Першай сусветнай вайны). Мясцовыя жыхары, якія шанавалі памяць Рэйтанаў (і сёння кепскага слова пра колішніх гаспадароў не пачуеш), разам з ляхавіцкім пробашчам добраўпарадкавалі пахаванні. Неўзабаве прыйшла новая бяда — хтосьці спалілі дах, з чаго і пачалося актыўнае разбурэнне капліцы. Але дзюкчыны ўвазе рабённых улад да праблема, сёння пабудовы нічога не патражае: скліпенні ўмацаваны, з'явіліся і новыя дах. Дарчы, у Закозель (Драгічынскі раён) ёсць неагатычная капліца роду Ажышкаў (XIX ст.), падобная лясам да грушаўскай (гл. "К" № 13, 2013; і № 37, 2021). І там аднаўленчыя працы, якія фінансуюцца з мясцовага бюджэту з імёнамі і выявамі продкаў апошняга Рэйтана. Была там і шыльда, прысвечаная Тадэвушу Рэйтану, які зрабіў род знакамітым.

Што ж да грушаўскага суботніка, то ўсё было як звычайна. Некалькі гадоў таму разам з валанцэрамі мы рабаваў магільні Юзафа і яго сястры (у другі раз, бо ўпершыню гэта здарылася ў часы Першай сусветнай вайны). Мясцовыя жыхары, якія шанавалі памяць Рэйтанаў (і сёння кепскага слова пра колішніх гаспадароў не пачуеш), разам з ляхавіцкім пробашчам добраўпарадкавалі пахаванні. Неўзабаве прыйшла новая бяда — хтосьці спалілі дах, з чаго і пачалося актыўнае разбурэнне капліцы. Але дзюкчыны ўвазе рабённых улад да праблема, сёння пабудовы нічога не патражае: скліпенні ўмацаваны, з'явіліся і новыя дах. Дарчы, у Закозель (Драгічынскі раён) ёсць неагатычная капліца роду Ажышкаў (XIX ст.), падобная лясам да грушаўскай (гл. "К" № 13, 2013; і № 37, 2021). І там аднаўленчыя працы, якія фінансуюцца з мясцовага бюджэту з імёнамі і выявамі продкаў апошняга Рэйтана. Была там і шыльда, прысвечаная Тадэвушу Рэйтану, які зрабіў род знакамітым.

Нясвіжскі замак: асобы, падзеі, спадчына

Навуковая канферэнцыя пад такой назвай прайшла 20 кастрычніка ў развіўшымся палацы. Мерапрыемства было прысвечана 440-годдзю з пачатку будаўніцтва мураванага замка ў Нясвіжы.

Арганізатарам выступіў Нациянальны гісторыка-культурны музей-запаведнік "Нясвіж". На канферэнцыю запрасілі вядомых гісторыкаў і даследчыкаў айначын мінуўшчыны з Нациянальнай акадэміі навук Беларусі, Цэнтральнай навуковай бібліятэкі імя Якуба Коласа, Нациянальнага гісторычнага архіва Беларусі ды іншых устаноў. Праблемнае поле асноўнай часткі дакладу — ляс гаспадару Нясвіжа, мінуўшчына замка і яго фартыфікацыйныя збудаванні, страчаных і выяўленых калекцыянаў, што іпсер знаходзіцца за межамі Беларусі, важныя вынікі ратавальных археалагічных раскопак на тэрыторыі горада. Былі

прадстаўлены і даклады, звязаныя з Нясвіжам усюсна, але не менш цікавыя. Падчас прэзентацыі кніжных навічак музея пералілі свежыя тамы з серыі "Бібліятэка Радзівілаў Нясвіжскага ардынаца". Ужо другі год запяр запярэнне на канферэнцыю атрымлівае і газета "Культура". Кожны раз мы дзелімся ўнікальнымі знаходкамі, самым непаздзірым чынам згаданымі з Нясвіжскім замкам. Наш тэматычны даклад быў прысвечаны сапраўднаму аўтару музыкі да оперы "Агатка". У "К" № 31, 37, 40 (2023) мы расказалі, што гэта Аляксандр Данзэ, а не Ёган Давід Голанд. У гэтым годзе гаворка ішла пра

Эміцер ЮРКЕВІЧ
Фота аўтара

гісторыю сваягтва і сямейства Рэйтанаў і Радзівілаў, якая пачалася на мяжы XVI—XVII вякоў і расцігнулася амаль на 300 гадоў. У сваім росце і развіцці амаль на 300 гадоў. У сваім росце і развіцці амаль на 300 гадоў. У сваім росце і развіцці амаль на 300 гадоў.

Аб'ява

Заслужаны калектыў Рэспублікі Беларусь
Прэзідэнцкі аркестр Рэспублікі Беларусь

- аб'яўляе конкурс на замяшчэнне вакантных пасадаў:
- артыст эстрадна-сімфанічнага аркестра — валторна — 1 чал.;
 - артыст эстрадна-сімфанічнага аркестра — трамбон — 1 чал. на 0,5 стаўкі;
 - артыст эстрадна-сімфанічнага аркестра — гітара — 2 чал.;
 - артыст эстрадна-сімфанічнага аркестра — скрыпка — 1 чал.;
 - артыст эстрадна-сімфанічнага аркестра — альт — 1 чал. на 0,5 стаўкі.

У конкурсе могуць паўдзельнічаць музыканты з вышэйшай і сярэдняй спецыяльнай адукацыяй, якія маюць неабходныя навыкі і практыку ігры ў аркестравым калектыве.

Ахвотныя паўдзельнічаць у конкурсе палюць пісьмовую заяву ў адміністрацыю Прэзідэнцкага аркестра Рэспублікі Беларусь.

- Да заявы прыкладаюцца:
1. Асабісты лістак па ўліку кадраў.
 2. Аўтаграфія.
 3. Копія дыплама аб вышэйшай або сярэдняй спецыяльнай адукацыі.
 4. Копія пашпарта.
 5. Копія працоўнай кніжкі.
 6. Фатаграфія і дакументаў 3х4.
 7. Праграма выступлення да 15 хвілін: буйная форма і п'еса.

Конкурсная камісія мае права прапанаваць удзельнікам праслухоўвання нотны матэрыял для чытання з ліста.

Удзельнікі конкурсу палюць вышэйназваныя дакументы з паметкай "На конкурс у адміністрацыю Прэзідэнцкага аркестра Рэспублікі Беларусь" да 27.11.2023.

Дадатковая інфармацыя па тэлефонах: 8 017 2299008, 8 017 2299004.

Нациянальны мастацкі музей Рэспублікі Беларусь

аказвае фізічным і юрыдычным асобам паслугі па рэстаўрацыі і кансервацыі ікон, твораў выяўленчага і дэкаратыўна-прыкладнага мастацтва.

Тэлефоны: 8 017 3970163, 8 025 6677819.

Уладзіслаў Сыракомля — аўтар лірычных вершаў, балад, гістарычных пэм, драматычных твораў і крэязнаўчых нарысаў, напісаных на беларускім матэрыяле.

Праз усё жыццё літаратар пранёс любоў да нашай краіны і народа, з якога паходзіў і сам. Нарадзіўся 29 верасня 1823 года ў фальварку Смольгаў, блізу сённяшняга Салігорска.

Вучыўся ў Нясвіжы і Наваградку. Жыў у Залуччы, побач са Стоўбцамі, але пазней, страціўшы за кароткі час трох дзяцей, разам з сям'ёй перабраўся ў Барышкаўшчыну. Памёр у Вільні 15 верасня 1862 года і быў пахаваны на Літаратурным пагорку вільenskіх могілак Росы.

Дзяржаўны музей гісторыі беларускай літаратуры 30 верасня правёў вечарыну "Уладзіслаў Сыракомля. Песні вясковага лірніка". Гасці пазнаёміліся з феноменам Сыракомля, які, жывучы і ствараючы пераважна ў фальварках, а не ў буйных гарадах, стаў сапраўдным вешчунам для свайго краю. На імпрэзе ўвалялі аповесці пра пэтра, яго час і атачэнне, а таксама песні Станіслава Манюшкі, Віктара Казышкаўскага і Канстанціна Горскага на вершы Сыракомлі. Праграму падтрымалі музыкантаў Святлена Немагай і лаўрэаты міжнароднага конкурсу Галіна Сакольнік і Аляксей Загорскі.

Напалон Ода "Смольгаў, сядзіба Кандратовічу" 1877 г. (Фальварак, дзе нарадзіўся Уладзіслаў Сыракомлі)

Вясковы лірнік

Да 200-годдзя з дня нараджэння Уладзіслава Сыракомлі

3 нагоды юбілею занага пэтра, драматурга, перакладчыка, гісторыка Людвіка Кандратовіча, больш вядомага пад псеўданімам Уладзіслаў Сыракомля, ва ўстаінавах культуры Беларусі прайшоў шэраг мерапрыемстваў.

Але культурны святкаванне дасягнула крыху раней, 29 верасня, у Цэнтральнай зале Нясвіжскага палаца (Нациянальны гісторыка-культурны музей-запаведнік "Нясвіж"). У тым самым палацы юнак Людвік Кандратовіч чытаў сябрам першыя вершы.

Святкаванні пачаліся яшчэ ў красавіку, калі Цэнтральнай навуковай бібліятэка імя Якуба Коласа Нациянальнай акадэміі навук правяла чарговыя Кірэлёўскія чытанні. Прадстаўнічую канферэнцыю прысвечылі адроз тром пэтрам-юбілярам — Адаму Міцкевічу (1798—1855), Вінцэнтуні Дуніну-Марцінкевічу (1808—1884) і Уладзіславу Сыракомлі (1823—1862). Падчас чытанняў працавала кніжная выстава, яе наведвальнікі малі знаёміцца з унікальнымі выданнямі — у некаторых засталіся аўтографы пэтраў.

Праграма была насычаная. Напачатку спецыяльным штэпелем урачыста пагасцілі выпучаны да 200-годдзя з дня нараджэння Уладзіслава Сыракомлі канверт. Яго стварыў і межа сумеснага праекта "Белпошты" і музея-запаведніка "Нясвіж" (у абарачніні з 15 верасня, наклад — 25 тысяч асобнікаў, дызайн канверта і спецштэмпеля Святланы Цырулькі). Гэта другі айначын мастацкі канверт, прысвечаны пэтра. Першы выйшаў у лістападзе 1998-га да 175-гадовага юбілею.

Нациянальная бібліятэка Беларусі размясціла на сваім сайце віртуальную экспазіцыю, у якой дасупныя выданні перакладаў сыракомлеўскай пазізі на беларускую мову. Іх зрабіў выдатны майстры — Янка Купала, Янка Лучына, Максім Лужнін, Уладзімір Дубоўка.

Падчас мерапрыемства распавялі пра Сыракомлі, творчасць і значнасць гэтай асобы для Беларусі. У касцёле, дзе прайшла ўрачыстая імца, у 1844 годзе Уладзіслаў узяў шлюб з Паўлінай Мірашуківай.

А яшчэ ў той дзень узнагародзілі ўдзельнікаў гістарычна-крэязнаўчага конкурсу "Вандрукі па маіх валоціках". На творчае спаборніцтва паступіла 22 работы з усіх аймак Беларусі. Пераможцаў ушаноўваў дырэктар музея-запаведніка Дзмітрый Яшчанка, які адзначыў, што ўстанова і далей будзе праводзіць розныя мерапрыемствы, звязаныя з крэязнаўствам. Завяршылася сустрэча музычнай праграмай.

Наша газета таксама далучылася да святкавання круглай даты, распрацаваўшы турыстычны маршрут "Шлях Уладзіслава Сыракомлі" на карту пэтравых месцін які далі некалькі новых важных пунктаў (гл. "К" №№ 21—22, 2023).

Дарчы

Сёлета адзначаючы юбілеі не толькі Уладзіслава Сыракомлі, Адама Міцкевіча і Вінцэнта Дуніна-Марцінкевіча, але і іншых знакавых дзеячаў беларускай культуры. На пачатку тыдня — 23 кастрычніка — святкавалася 200-годдзе з дня нараджэння вядомага пісьменніка і журналіста, найбольшага сябра Сыракомлі Адама Пула (1823—1903). На 24 кастрычніка прыпаў 180-гадовы юбілей Генрыка Семірацкага, сусветна вядомага мастака з беларускімі каранямі. На 12 лістапада — 200-годдзе з дня нараджэння пісьменніка-этнографа, гэтагальнага і літаратурнага крытыка, папулярызатара беларускай культурнай спадчыны Паўла Шпілеўскага (1823—1861).

Эміцер ЮРКЕВІЧ

Музейная афіша з 27 кастрычніка па 3 лістапада

- НАЦИЯНАЛЬНЫ МАСТАЦКІ МУЗЕЙ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ**
г. Мінск, вул. Леніна, 20, тэл.: 8 017 3970163 (акцыянарыя б'юро)
- Пастаянныя экспазіцыі.
 - Экспазіцыя "Жыццё ў мінаўшчыну". Выставачны корпус, вул. К. Маркса, 24. Да 19 лістапада.
 - Выстава "Уладзімір Стэльмахомак. Сыны зямлі беларускай" з фонду музея, прымарэваная да 95-гадовага дня нараджэння народнага мастака БССР педагога Уладзіміра Іванавіча Стэльмахомака (1928—2013). Да 20 лістапада.
 - Выстава "Ангелія прыгажосці. Традыцыйны беларускі касцюм" у рамках штогадовай акцыі "Вераснёвая нон", прымарэванай да Дня горада Мінска да 11 снежня.
 - Экскурсіі: "Сям'я-самая.. (6)", "Ягога колеру знімаў" (6+), "Віды і жанры ў выяўленчым мастацтве" (6+), "Казі Усколю" (10+), "Міфы Спартычнай Грэцыі і Рыма" (10+), "Партрэты даўня мінулых пакаленняў.. (10+)", "Пяць моў кахання" (16+), "Жаночы партрэт" (16+), "Мінск у музеі" (16+). Пrowadзіцца заўсёды.

МУЗЕЙ М. Я. КУПАЛА
КУЛЬТУРА І МАСТАЦТВА І-І ПАЛОВЫ XIX СТ.

г. Мінск, вул. Інтэрнацыянальная, 33а, тэл.: 8 017 3657796, 8 017 3588878

- Пастаянныя экспазіцыі.
- Выстава мастацтваў мастацтва Кашырнікаў Бабок "Вернем у аздацішчы". Да 27 кастрычніка.
- Выстава "Валодзіцкі карункавы" з калекцыі Валодзіцкага дзяржаўнага гісторыка-архітэктурнага і мастацкага музея-запаведніка. Да 1 лістапада.
- Экскурсіі "Шлях мастака Валенція Ваньковіча". Паміраўні запіс. Пrowadзіцца заўсёды.
- Экскурсіі "Валодзіцкі заўсёды". Паміраўні запіс. Пrowadзіцца заўсёды.
- Спектакль тэатра ценю "Шляхціц Завалыня, або Беларусь у фантастычных апаўданнях. Беларус сарока". Паміраўні запіс. Пrowadзіцца заўсёды.
- Экскурсіі "Інтэр'ер шляхціцкай сядзібы". Паміраўні запіс. Пrowadзіцца заўсёды.

МУЗЕЙ БЕЛАРУСКАГА НАРОДНАГА МАСТАЦТВА У В. РАВІЧЫ
спарткомплекс "Рабічы", Мінскі р-н, тэл.: 8 017 5074468

- Пастаянныя экспазіцыі.
- Праграма "Кавалы ў музеі". Пrowadзіцца заўсёды. Паміраўні запіс — 2,5 гадзіны. Паміраўні запіс абавязковы.

МУЗЕЙ В. І. ШПІЛЕЎСКАГА-БІРУЛІ У МАГІЛЕ
г. Магілёў, вул. Ленінская, 37, тэл.: 8 0222 650203, 8 0222 658800

- Пастаянныя экспазіцыі.
- Выстава жывапісу, графікі, скульптуры, дэкаратыўна-прыкладнага мастацтва, фатадэмаў беларускіх твораў XX—XXI стст. з фонду Нациянальнага мастацкага музея Рэспублікі Беларусь "Калі мы былі дзецьмі". Да 2 снежня.
- Art-lectorium "Зрамавае мастацтва". Пrowadзіцца заўсёды.

Падрабязней на сайце artmuseum.by.

РЭСПУБЛІКАНСКІ ТЭАТР БЕЛАРУСКАЙ ДРАМАТУРГІ

г. Мінск, вул. Кралюткіна, 44, тэл.: 8 017 3859751 (каса), 8 029 1540444 (замова квіткаў)

- Трагіфарс у 2 дзях **"Вар'ятка" (18+)**. 27 кастрычніка ў 19.00.
- Песня ў 1 дзеі **"Пачупкі" (16+)**. 28 кастрычніка ў 19.00.
- Камедыя парадоксаў **"Вось і я прыйшла!" (16+)**. Прэ'ера. 29 кастрычніка ў 19.00.
- Спектакль для дзяцей і дарослых **"Гісторыя двух сабак" (6+)**. 31 кастрычніка ў 11.00, 3 лістапада ў 11.00.
- Камедыя **"Тэсты для дарослых" (16+)**. Прэ'ера. 31 кастрычніка ў 19.00.
- Песня ў 1 дзеі **"Шлюб з ветрам" (16+)**. 1 лістапада ў 19.00.
- Інтэрактыўная казка для дзяцей і іх бацькоў **"Залатое сэрцайка" (6+)**. 2 лістапада ў 11.00.
- Містычная трагікамедыя **"Махляры" (16+)**. Прэ'ера. 2 лістапада ў 19.00.
- Сатырычная камедыя **"Мудрамер" (16+)**. 3 лістапада ў 19.00.

УНП 100220215

НАЦЫЯНАЛЬНЫ АКАДЭМІЧНЫ ТЭАТР ІМЯ ЯНКИ КУПАЛЫ

г. Мінск, вул. Энгельса, 7, тэл.: 8 017 3654237, 8 017 3576627, пошта: kupalabilet@mail.ru

- Прадстаўленне **"Музыка душы. Роднае" (0+)**. Прэ'ера. Камінная зала. 27 кастрычніка ў 19.00, 1 лістапада ў 19.00.
- Трагіфарс **Donna sola ("Жанчына адна") (18+)**. Камерная сцена. 27 кастрычніка ў 19.00.
- Спектакль **"Жыццё" (6+)**. Па матывах "Апавядання аб мёртвым старым". Галоўная сцена. 27 кастрычніка ў 11.00.
- Драма **"Валянціна" (16+)**. Прэ'ера. Галоўная сцена. 27 кастрычніка ў 19.00.
- Рэ'квіем у 1 дзеі **"Вечар" (12+)**. Галоўная сцена. 29 кастрычніка ў 19.00, 3 лістапада ў 19.00.
- Спектакль **"Казка аб мёртвай царэўне" (6+)**. Прэ'ера. Галоўная сцена. 31 кастрычніка ў 11.30.
- Камедыя ў 2 дзях **"Паўлінка" (12+)**. Галоўная сцена. 31 кастрычніка ў 19.00.
- Гісторыя шчасця ў 2 дзях **"Чарамара" (7+)**. Галоўная сцена. 1 лістапада ў 11.00.
- Казка-фантазія ў 1 дзеі **"Каля-Маля" (4+)**. Галоўная сцена. 2 лістапада ў 11.00.
- Прыпавесць **"Пайсці і не вярнуцца" (12+)**. Паводле аповесці Васіля Быкава. Галоўная сцена. 2 лістапада ў 19.00.
- Лірычная камедыя **"Пакулі яна памірала" (12+)**. Галоўная сцена. 2 лістапада ў 19.00.
- Казка **"Гісторыя шакаладнага дрэва" (0+)**. Галоўная сцена. 3 лістапада ў 11.30.
- Спектакль у 2 дзях **"Сакрамонт лесу" (5+)**. Паводле казак Якуба Коласа. Галоўная сцена. 3 лістапада ў 12.00.
- Спектакль **"Магіла льва" (16+)**. Па матывах народнага падання і паэмы Я. Купалы. Галоўная сцена. 4 лістапада ў 19.00.

УНП 100377901

НАЦЫЯНАЛЬНЫ АКАДЭМІЧНЫ ВЯЛІКІ ТЭАТР ОПЕРЫ І БАЛЕТА РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

г. Мінск, пл. Парыжскай Камуны, 1, тэл.: 8 017 2431041 (каса), 8 017 3615493

- Вакальна-харэаграфічнае прадстаўленне ў 1 дзеі **"Карміна Бурана" (12+)**. Да 50-годдзя творчай дзейнасці народнага артыста Беларусі і СССР Валянціна Елізарэва. 27 кастрычніка ў 19.00.
- Балет у 1 дзеі **"Кармэн-сюіта" (12+)**. 27 кастрычніка ў 19.05.
- Опера-буфа ў 2 дзях **"Любоўны напоі" (12+)**. 28 кастрычніка ў 18.00.
- Балет у 2 дзях **"Шчаўнунок" (6+)**. Да 50-годдзя творчай дзейнасці народнага артыста Беларусі і СССР Валянціна Елізарэва. 29 кастрычніка ў 18.00.
- Канцэрт **"Джаз назаўжды" (12+)**. Камерная зала імя Л. П. Александровскай. 31 кастрычніка ў 19.30.
- Опера ў 2 дзях **"Свая легенда" (16+)**. 1 лістапада ў 19.00.
- Аперэта ў 3 дзях **"Лютучая мыш" (12+)**. 2 лістапада ў 19.00.
- Балет у 2 дзях **"Лебядзінае возера" (12+)**. 3 лістапада ў 19.00.
- Опера ў 2 дзях **"Гісторыя Кая і Герды" ("Снежная каралева") (6+)**. 4 лістапада ў 18.00, 5 лістапада ў 11.00.

УНП 191081322

СТРАТА

Калектыву Нацыянальнага мастацкага музея Рэспублікі Беларусь выказвае шчырыя спачуванні родным і бліжнім Алега Леанардавіча Ліхтаровіча, які працаваў на пасадзе загадчыка фотамайстэрні музея ў 1980—2014-м, у сувязі з вялікім горам, што іх напактала.

ВІЦЕБСКАЯ АБЛАСНАЯ ФІЛАРМОНІЯ

г. Віцебск, вул. Леніна, 69, тэл. касы: 8 0212 368387, сайт: vitebsk-fil.by

- Прадстаўленне **"ЗАЛАТОЕ КУРАНЯ" (3+)** у межах праекта **"ФІЛАРМОНІЯ — ДЗЕЦЯМ"**. 4 лістапада ў 11.00.
- Прадстаўленне **"МІСТАР КРОТ СПАЗНАЕ СВЕТ" (3+)** у межах праекта **"ФІЛАРМОНІЯ — ДЗЕЦЯМ"**. 5 лістапада ў 11.00.
- **"АКВАРЭЛЬ" (6+)** — цымбалы, фартэпіяна і тэнор. 5 лістапада ў 18.00.

УНП 300149385

НАЦЫЯНАЛЬНЫ ГІСТОРЫКА-КУЛЬТУРНЫ МУЗЕЙ-ЗАПАВЕДНІК "НЯСВІЖ"

г. Нясвіж, вул. Ленінская, 19, тэл.: 8 01770 20602, 8 01770 20660, 8 029 5518051, 8 029 1903149

Палацавы ансамбль

- Экспазіцыя **"Летапіс праса: разгладзім старонкі"** з прыватнай калекцыі Барыса Васільева і Юліі Ржэўскай. Малая выставачная зала. **Да 12 лістапада.**
- Выстава **"Упершыню экспанат. 3 фонду Нацыянальнага гісторыка-культурнага музея-запаведніка «Нясвіж»**, прысвечаная 30-годдзю ўстаноў і 800-годдзю горада Нясвіжа. Вялікая выставачная зала. **Да 9 студзеня 2024 года.**
- Часовая экспазіцыя **"Ператвораныя ў попель. Генацыд беларускага народа на тэрыторыі Нясвіжскага раёна ў гады вайны"**. **Да 13 кастрычніка 2024 года.**
- Міжнародны выставачны праект **"Castrum doloris. Пахавальныя цырыманыя нясвіжскага двара"**. У складзе пастаяннай экспазіцыі.
- Мерапрыемствы**
- Квэсты: **"Палацавыя таямніцы", "Музычная скарбніца Нясвіжскага палаца"**.
- Віртуальныя выставы: **"Ператвораныя ў попель. Генацыд беларускага народа на тэрыторыі Нясвіжскага раёна ў гады вайны", "Нясвіж — здабытак сусветнай культуры", "Разбуральны след вайны ў архітэктуры Нясвіжа", "Шэдэўры калекцыі і ўнікальныя артэфакты музея-запаведніка «Нясвіж»"**.
- Тэматычныя і агляднаыя экскурсіі па гісторыка-архітэктурных помніках і ландшафтных парках Нясвіжа.

Адзел экскурсійнай і інфармацыйнай дзейнасці (г. Нясвіж, вул. Гейска, 1)

• Выстава работ сучаснага мастака Віктара Варанкевіча **"Мінулае застэаца". Да 30 кастрычніка.**

Ратуша (г. Нясвіж, вул. Савецкая, 3)

- **Пастаянныя экспазіцыі**
- **"Гарадское самакіраванне ў Нясвіжы ў XVIII — 1-й палове XIX стст."**
- **"Нясвіж у міжваенны час. Людзі і падзеі"**.
- Калекцыя гадзіннікаў XIX—XX стст. **"Культура часу"**. 3 фондаў музея-запаведніка.

Мерапрыемствы

- Квэсты: **"Безаблічны артэфакт", "Карта сямі каралеўстваў", "Музейны дэтэктыў", "Музейнае расследаванне"**.
- Культурныя мерапрыемствы: **"Прыём у княгіні", "Дзень нараджэння ў ратушы"** (група да 12 чалавек ад 6 да 11 гадоў).
- Сюжэтна-ролевая развівальная праграма **"Школа шпіёнаў"** (да 25 чалавек).
- Гульня-знаёмства **"Музейка аб музеі"** (група да 25 чалавек ад 4 да 7 гадоў).
- Гульнявая праграма **"Выкрунтасы"** (група да 25 чалавек).

Падрабязнасці па тэлефонах 8 01770 20602, 8 01770 20660 або на сайце niasvizh.by.

УНП 600027920

ЗАСЛУЖАНЫ КАЛЕКТЫВ БЕЛАРУСКІ ТЭАТР "ЛЯЛКА"

г. Віцебск, вул. Пушкіна, 2, тэл.: 8 0212 669077 (каса)

- Гісторыя шчасця ў 2 дзях **"Чарамара" (7+)**. 28 кастрычніка ў 11.00.
- Правілы па тэхніцы бяспекі для маленькіх сабак і неслухняных дзяцей ў 1 дзеі **"Асцярожна, Соня!" (3+)**. 29 кастрычніка ў 11.00.

УНП 300001869

10 декабря 2023 года, 18.00, МКСК "Минск-арена". Стоимость билетов — от 80 до 479 руб. Билеты можно приобрести в кассах Дворца Республики (тел. 8 017 2299039, факс 8 017 2299285) и на сайтах: ticketpro.by, kviki.by. Дополнительная информация по тел. 8 017 2299163.

БЕЛАРУСКІ ДЗЯРЖАЎНЫ МУЗЕЙ ГІСТОРЫІ ВЯЛІКАЙ АЙЧЫННАЙ ВАЙНЫ

г. Мінск, пр-т Пераможаў, 8, тэл.: 8 017 2030792, 8 029 1440792, 8 017 3271166

- **Пастаянная экспазіцыя.**
- Часовая экспазіцыя **"Адзіная памяці верныя"**, прысвечаная 80-годдзю з пачатку вызвалення Беларусі (23 верасня 1943 г.).
- Запрашаем юных наведвальнікаў у прастору **"Музей для дзяцей"** — гэта ўтульнае атмасфера партызанскага лесу ў спалучэнні з сучаснымі тэхналогіямі, добрымі і ўважлівымі музейнымі педагогамі. Тут праходзяць заняты і лекцыі, майстар-класы і інтэрактыўныя праграмы для хлопчыкаў і дзяўчынак і іх бацькоў.
- **Прастора працуе з сярэды па нядзелю!**
- **Квэсты** — гэта ўнікальнае пазнавальнае і захапляльнае падарожжа па музейных залах для арганізаваных груп наведвальнікаў (да 20 чалавек). Падчас квэстаў удзельнікі пашыраюць веды па гісторыі Вялікай Айчыннай вайны, выконваюць заданні і пераадоўляюць розныя перашкоды. Усяго прапануецца тры квэсты:
 - **"Шлях да Перамогі"**, узрост удзельнікаў — ад 12 гадоў.
 - **"Сумка з чырвоным крыжам"**, узрост удзельнікаў — ад 14 гадоў.
 - **"Франтавы дзёнік"**, узрост удзельнікаў — да 12 гадоў.

Падрабязнасці на сайце warmuseum.by.

УНП 100235472

ЗАМКАВЫ КОМПЛЕКС "МІР"

г. н. Мір, Карэліцкі р-н, Гродзенская вобл., тэл.: 8 01596 36290, 8 01596 36270

- **Пастаянная экспазіцыя.**
- Выстава **"ARMATUS. Ваенна-гістарычныя рэканструкцыя даспеаў і зброі" (0+)**. Паўночны корпус. **Да 28 кастрычніка.**
- Часовая экспазіцыя васковых фігур **"Тайная вячэра" (0+)**. **Да 10 снежня.**
- Аглядныя і тэматычныя экскурсіі.
- Экскурсіі з элементамі тэатралізацыі для дзяцей і дарослых.
- Экскурсія для дваіх **"Інтрыгі Купідона"**.
- Квэст-экскурсія для ўсёй сямі **"Легенды і паданні Мірскага замка"**.
- Музейныя заняты для дзяцей сярэдняга школьнага ўзросту: **"Святочная страва для князя па старадаўнім рэцэпце", "Асаблівасці жаночага касцюма XVIII ст.", "Арганізацыя войскі і вайсковая справа ВКЛ у XVI ст.", "Печы з каробкавай кафлі XVI—XVII стст. у палацы князёў Радзівілаў"**.

УНП 590205141

НАЦЫЯНАЛЬНЫ ЦЭНТР СУЧАСНЫХ МАСТАЦТВАў РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

г. Мінск, пр-т Незалежнасці, 47, тэл.: 8 017 2427814, час працы: аўторак — нядзеля з 12.00 да 20.00

- Выстава па выніках Рэспубліканскага конкурсу **"Нацыянальная прэмія ў галіне выяўленчага мастацтва"**. **Да 26 лістапада.**
- Курс **"Арт-азбука ў НЦСМ" (8+)**. **Да 31 мая 2024 года.** Кожная сустрэча складаецца з тэарэтычнай часткі і творчых занятак. Яны праходзяць у інтэрактыўнай форме, удзельнікі чакаюць практычных заданні, майстар-класы, квэсты і гутаркі з мастакамі. Праграма курса пабудавана на работах, якія захоўваюцца ў фондзе НЦСМ, сучасных беларускіх аўтараў. Працягласць аднаго занятку — 2 гадзіны. Колькасць удзельнікаў у групе — 10–12 чалавек. Перыядычнасць заняткаў — 2 разы на месяц па суботах. Кошт аднаго занятку — 15 рублёў. Абавязковая папярэдняя рэгістрацыя!

Дадатковая інфармацыя і запіс на курс па тэл.: 8 017 2350331, 8 017 3629336 (9.00—17.00).

УНП 192543414

КУЛЬТУРА

Сайт: kultura-info.by
E-mail: kim@kultura-info.by

ШТОТЫДНЕВАЯ ГРАМАДСКА-ПАЛІТЫЧНАЯ ГАЗЕТА, ДЛЯ ДАСУГУ (КУЛЬТУРА, МАСТАЦТВА) Выдаецца на беларускай мове.

Заснавальнік — Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь. Рэгістрацыйнае пасведчанне № 637, выдадзена Міністэрствам інфармацыі Рэспублікі Беларусь.

Выдавец — Рэдакцыйна-выдавечкая ўстанова "КУЛЬТУРА І МАСТАЦТВА".

Дырэктар — КУЗНЯЦОВА Наталія Васільеўна.

Рэдакцыя газеты "Культура": Галоўны рэдактар — КУЗНЯЦОВА Наталія Васільеўна.

Намеснік галоўнага рэдактара — ШЧУРОК Жанна Генадзеўна.

Адказны сакратар — Галіна МАЛІНЮСКАЯ.

Рэдактары аддзелаў — Віктар ГАУРЫШ, Юген РАГІН.

Аглядальнік рэдакцыі: Яўгенія ГАБЕЦ, Антон РУДАК, Ганна САКАЛОВА, Ілья СВІРЬНІ, Юрыя ЧАРНЯКЕВІЧ, Даніл ШЭЙКА, Зміцер ЮРКЕВІЧ, Настася ЮРКЕВІЧ.

Рэдактар літаратурны — Машей ЗАЙЦАУ.

Рэдактары мастацкай і Мікалай КАСЦЮКОУ, Марына ПЯРКОУСКАЯ.

Адрас рэдакцыі: 220013, г. Мінск, праспект Незалежнасці, 77, чацвёрты паверх.

Тэлефоны: 8 017 2860797. Тэлефон-факс: 8 017 3345741. Бухгалтэрыя: 8 017 3345735. Рэкламны адрас: 8 017 2860797.

Падпісныя індэксы: 63875, 638752, 63879. 63875, 638752, 63879. Камплект (газета "Культура" і часопіс "Мастацтва"): 63874, 638742 (зніжка 10 %).

Рознічны кошт — па дамоўленасці.

* — матэрыял на правах рэкламы.

Аўтары допісаў паведамляюць прозвішча, поўнасю імё і імя па бацьку, пашпартныя звесткі (нумар, дату выдачы, кім і калі выдадзены пашпарт, асабісты нумар), асноўнае месца працы, зваротны адрас.

Аўтарскія рукапісы не рэдакцыйна і не адратура можа не адпавядаць пункту гледавання рэдакцыі. Аўтары нясуць адказнасць за дакладнасць матэрыялаў.

Падпісана ў друку 26.10.2023 у 16.00. Замова № 2350. Наклад 3451.

Рэспубліканскае ўнітарнае прадпрыемства "Выдавецтва «Беларускі Дом друку»", 220013, г. Мінск, праспект Незалежнасці, 79/1. ЛП № 02330/106 ад 30.04.2004.

© "Культура", 2023.